

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OZNAČENÍ ÚČASTNÍKŮ SOUDNÍHO PROCESU V ČESKÉM A FRANCOUZSKÉM
JAZYCE. SROVNÁVACÍ TERMINOLOGICKÁ ANALÝZA

vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petrů, Ph.D.

autor práce: Anna Petráková

studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

ročník: 3.

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 7. května 2015

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucímu své bakalářské práce JUDr. Mgr. Ivovi Petřů, Ph.D. za čas, který mi věnoval, za jeho ochotu, vstřícnost, optimismus a cenné rady. Ráda bych zde též oficiálně poděkovala své matce JUDr. Janě Petrákové, která se mnou nad touto prací také strávila nezanedbatelné množství času osvětlováním početných aspektů především z oblasti českého trestního práva.

Anotace

Tato práce pojednává o rozdílech v označení účastníků trestního řízení v České republice a ve Francii, jejími hlavními zdroji tedy jsou český a francouzský trestní řád. Začíná kapitolou o odborném stylu, právním jazyce a překladu, v rámci níž se zaměřuje mimo jiné na popis překladatelských postupů. Ve druhé kapitole se již prolíná teorie s praxí. Po úvodu do trestního řízení a jeho jednotlivých fází se zde totiž zaměřujeme na představení a rozbor termínů označujících účastníky tohoto řízení. U každého označujícího termínu je uvedena funkce daného účastníka v rámci českého a francouzského práva a dále jsou nabídnuty možnosti překladu tohoto označení. Třetí kapitolu pak tvoří česko-francouzský glosář.

Klíčová slova

označení účastníků trestního řízení, odborný styl, právní jazyk, překlad

Abstract

This thesis is concerned with the distinction between the labelling of participants in the Czech and French criminal proceedings, therefore the main sources are the Czech and French penal codes. This thesis commences with a chapter which is primarily focused on the technical style, the legal language and its translation but which also describes the procedures of translation. The second chapter focuses on how the theory interacts with practice. After having introduced the criminal proceedings and their respective stages, the focus turns on introducing and subsequently analysing the terms which label the participants of the proceedings. Each label is supplemented with a description of the specific function of the given participant both in Czech and French law with a further inclusion of possibilities of translation of the individual labels. The third chapter is made up of a Czech-French glossary.

Keywords

labelling of the participants of the criminal proceedings, technical style, legal language, translation

Obsah

Prohlášení.....	2
Poděkování.....	3
Anotace	4
Abstract.....	5
Obsah	6
Úvod.....	9
1 Odborný styl, právní jazyk a překlad.....	11
1.1 Odborný styl.....	11
1.1.1 Rozdělení	11
1.1.2 Rysy	11
1.1.3 Forma	13
1.1.4 Funkce.....	13
1.2 Právní jazyk.....	14
1.2.1 Lexikologické zvláštnosti	15
1.2.2 Gramatické zvláštnosti.....	15
1.2.3 Stylové zvláštnosti	16
1.3 Překlad odborného právního textu	17
1.4 Překladačské postupy.....	17
1.4.1 Překladačský postup transpozice	17
1.4.2 Překladačský postup modulace.....	18
1.4.3 Překladačský postup výpůjčky	18
1.4.4 Překladačský postup kalkování	19
2 Označení účastníků trestního řízení.....	21
2.1 Strany	21

2.1.1	Osoba, proti níž se řízení vede.....	22
2.1.2	Odvolatel.....	24
2.1.3	Státní zástupce	25
2.1.4	Zúčastněná osoba.....	27
2.2	Další orgány činné v trestním řízení	28
2.2.1	Soudce.....	28
2.2.2	Policejní orgán	31
2.3	Osoby pomocné výkonu spravedlnosti	32
2.3.1	Obhájce	32
2.3.2	Zapisovatel.....	35
2.3.3	Vyšší soudní úředník	35
2.3.4	Probační úředník	36
2.3.5	Asistent soudce Nejvyššího soudu.....	37
2.3.6	Tlumočník.....	37
2.3.7	Znalec.....	39
2.3.8	Konzultant.....	40
2.3.9	Agent.....	40
2.3.10	Společenský zástupce	40
2.4	Další účastníci trestního řízení	41
2.4.1	Poškozený	41
2.4.2	Zmocněnec.....	42
2.4.3	Svěddek.....	43
2.4.4	Zákonný zástupce	44
2.4.5	Osoba blízká	45
2.4.6	Podatel a oznamovatel	45

3	Dvojjazyčný glosář	46
	Závěr	51
	Résumé.....	53
	Seznam použité literatury a zdrojů	56
	Seznam příloh	58

Úvod

Téma „Označení účastníků soudního procesu v českém a francouzském jazyce“ (respektive ve výsledku trestního procesu – vysvětleno níže) jsme vybrali ke zpracování vzhledem k tomu, že je právo v rámci oboru „Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod“ jedním ze stěžejních témat studia. Propojení tématu s překladem bylo již autorčinou osobní preferencí.

V této bakalářské práci si klademe za cíl nalézt ekvivalentní označení účastníků trestního řízení ve Francii k týmž označením užívaným v České republice. Autorka předpokládá, že nalézt takovéto ekvivalenty nebude ve všech případech možné a tuto hypotézu opírá o fakt, že systém českých a francouzských soudů je odlišný, respektive ten francouzský je členitější (nastíněno v rámci druhé kapitoly a schematicky zobrazeno v přílohách).

Původním cílem bylo nalézt tato označení i pro účastníky řízení civilního a správního, v průběhu studia tématu a příslušných materiálů se ovšem ukázalo, že by nebylo možné takto široce uchopené téma vměstnat do požadovaného rozsahu práce.

K výše uvedenému cíli se budeme propracovávat následujícím postupem. Po vyabstrahování termínů z české legislativy (stěžejním korpusem této bakalářské práce bude zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád ve znění pozdějších předpisů, dále jen TR) stručně vymezíme jejich význam, respektive právní úpravu postavení jimi označovaných účastníků v rámci trestního řízení nejprve v ČR a poté ve Francii. Následovat bude rozbor označujícího termínu, respektive vyhledaného slovníkového ekvivalentu především za využití tří právnických slovníků (TOMAŠČÍNOVÁ, LARIŠOVÁ a LE DOCTE), ale i zásad pro překlad odborného právního textu (viz kapitola 1.3). Dále samozřejmě využijeme překladatelských postupů, přičemž se vzhledem k povaze této bakalářské práce budeme držet systému školy francouzsko-kanadské, která rozlišuje mj. mezi modulací, transpozicí, výpůjčkou a kalkem.

Co se struktury práce týká, zvolili jsme nakonec variantu rozdělení do pouhých dvou kapitol (nepočítáme-li závěrečný dvojjazyčný glosář). První, na teorii jazyka zaměřená kapitola, nás uvede do tématu stručným exkurzem o odborném stylu, dále osvětlí pojem právního jazyka a představí některá úskalí jeho překladu s tím, že se zároveň bude věnovat překladu jako takovému vzhledem k návaznosti praktické části práce na tuto teorii.

Ve druhé kapitole představíme účastníky trestního řízení v ČR a ve Francii a poté výše popsanou metodou rozebereme jejich označování. Takto vyhledaná překladová řešení kvalitativně zhodnotíme a zařadíme do závěrečného glosáře. V případě, že se naplní předložená hypotéza a nebude možné některé označující termíny ve slovnících najít, pokusíme se v rámci této praktické části o vytvoření překladových možností dle vlastní invence.

1 Odborný styl, právní jazyk a překlad

1.1 Odborný styl

1.1.1 Rozdělení

Odborný styl řadíme k pěti základním funkčním stylům, stejně jako styl prostěsdělovací, publicistický, administrativní a umělecký.¹ Patří do tzv. veřejné jazykové komunikace s tím, že tato „veřejnost“ je spojena se subjektivním hodnocením autora textu, jenž text vnímá jako závažný a zavazující, a proto jej pečlivě připravuje nejen obsahově, ale i kompozičně a stylisticky a zakládá jej na naprosté spisovnosti.²

Odborný styl můžeme dále vnitřně rozčlenit na vědecký neboli teoretický, prakticky odborný (má modifikace neboli stylové typy, např. ve stylu hospodářském, právním či vojenském), populárně naučný a dle některých členění i na učební a esejistický.³

1.1.2 Rysy

Odborný text se dle KRČMOVÉ vyznačuje značnou propracovaností, je v něm potlačena autorova emocionalita, směřuje vždy k úplnosti, celistvosti a vnitřní uspořádanosti. Autor navazuje na starší poznatky (tzn. že nezačíná od úplného počátku, a proto text vykazuje díky četným odkazům na externí literaturu výrazné rysy intertextovosti) a měl by volit takové informace a formu jejich podání, aby vedl čtenáře k vytvoření jednoznačné a úplné představy o předmětu sdělení.

Dle MAŠKOVÉ řadíme mezi rysy odborného stylu např. připravenost (zde nacházíme shodu s KRČMOVOU, která v kapitole „Faktory konstituující odborné projevy“ hovoří o tom, že i v případě mluvených žánrů odborného stylu, jakými jsou např. přednáška či referát, je autor typicky vybaven písemným podkladem⁴), oficiálnost, monologickou formu, zpravidla psanou formu, jednotné téma, uzavřenost a celistvost obsahu, přesnost, úplnost, propracovanost, jednoznačnost či objektivitu⁵. Celkově se autorky, z jejichž děl pro účely této kapi-

---

¹ MAŠKOVÁ, Drahúše. *Český jazyk-přehled středoškolského učiva*. Třebíč: Petra Valentová, 2006. str. 107.

² ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. str. 211.

³ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 210.

⁴ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 211.

⁵ MAŠKOVÁ, Drahúše, op. cit. str. 117.

toly čerpáme, na rysech odborného stylu víceméně shodují. KRČMOVÁ ještě např. dodává, že vzhledem k tomu, že se odborná komunikace „dovršuje až v okamžiku interpretace a přijetí sdělení vnímatelem, je každý z odborných textů utvářen i s ohledem na míru znalostí a zkušeností očekávaného příjemce“⁶.

Projevy odborného stylu jsou typicky situačně nezakotvené, což znamená, že ačkoliv jsou uvedené informace sbírané v určitém čase, směřují k nadčasovosti – autor své teze formuluje tak, aby byly pochopitelné i po letech.⁷

Jakkoliv je dle klasického úzu pravidlem, aby byl text odborného stylu zcela oproštěn od subjektivních vlivů jeho autora (bývalo dokonce zvykem anonymizovat osobnost tvůrce výše zmíněným autorským plurálem či pomocí neosobních konstrukcí), prosazují se v současnosti vlivem nadnárodního charakteru vědecké komunikace určité subjektivně hodnotící složky jako např. originalita jazyka a stylu, či dokonce prvky jazykové hry. Odborný styl se tedy může místy blížit stylu tradičního eseje. Nutnými vlastnostmi kvalitního odborného vyjadřování nicméně dle KRČMOVÉ zůstávají přesnost, věcnost, soustavnost, jednoznačnost, jasnost a zřetelnost předávané informace.⁸

K dalším určujícím rysům prací v odborném stylu patří spisovnost vyjadřování (výrazové prostředky směřují až ke knižnosti, ovšem v mluvených projevech je časté i hovorové zabarvení), specifická větná stavba (často delší věty a složitá souvětí, která jsou odrazem složitosti hierarchie myšlenek a vztahů mezi nimi) a morfologická stránka práce (krom spisovnosti je výrazným znakem např. také vysoká četnost přítomnosti související s nadčasovostí a obecností obsahu sdělení), a slovní zásoba (specifická vrstva lexikálních jednotek, jako jsou odborné názvy a termíny – pojmenování, která jsou v rámci disciplíny jednoznačným pojmenováním pojmu). Obecně můžeme říci, že je celkově stylová norma odborných textů podřízena na všech úrovních (od kompozice až po lexikum) svému cíli, tedy předání věcné informace.⁹

---

⁶ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 208.

⁷ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 211.

⁸ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 212.

⁹ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 215 - 222.

1.1.3 Forma

Základní formou projevu odborného stylu je forma monologická. Tzv. skrytý dialog můžeme v odborných textech nalézt např. ve formulacích typu „všimněme si dále“, „uvažme“ apod.¹⁰ Tomuto užití slovesného čísla, vymykajícímu se běžnému pravidlu o tom, že „*slovesné číslo je závislé na slovesné osobě*“ a že „*odráží počet komunikačně zapojených či nezapojených osob, zvířat, věcí a jevů*“¹¹, říkáme také autorský plurál či plurál skromnosti (*plural modestiae*).

Některé z vlastností, které by odborný text měl mít (přesnost, věcnost, soustavnost atd.), mu můžeme udělit již jeho kompozicí. Tu lze rozdělit na linii horizontální a vertikální. Do horizontální linie řadíme např. popisný název textu, tematicky uzavřené kapitoly a odstavce, členění dle číselných řádů (1, 1.6, 1.6.3 apod.) či jasné rozdělení na úvod, stať a závěr. Vertikální linií rozumíme vypracovaný obsah či osnovu, rozlišení závažnosti jednotlivých částí textu pomocí typů a velikostí písma, grafické prostředky typu závorek, pomlček, grafů, schémat, obrázků či tabulek, dále poznámkový aparát, přílohy, resumé, rejstříky či odkazy na odbornou literaturu a citace.¹²

Mezi slohové postupy a útvary odborného stylu patří především disertace, studie, výklad, přednáška, odborný referát, odborný popis, návod, popis pracovního postupu, esej či úvaha.¹³

1.1.4 Funkce

Odborný styl má funkci odborně sdělnou a vzdělávací. Odborně sdělná funkce znamená, že nám práce napsané tímto stylem sdělují informace specifickým způsobem, např. užívají specifické propracované pojmosloví a podávají fakta a poznatky co nejpřesněji. Funkce vzdělávací pak znamená, že má text napsaný tímto stylem snahu adresáta určitým způsobem poučit a předat mu poznatky z vědních oborů lidské činnosti.¹⁴

---

¹⁰ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 211.

¹¹ MAŠKOVÁ, Drahuše, op. cit. str. 117 a str. 67.

¹² MAŠKOVÁ, Drahuše, op. cit. str. 118 - 120.

¹³ MAŠKOVÁ, Drahuše, op. cit. str. 119 - 120.

¹⁴ MAŠKOVÁ, Drahuše, op. cit. str. 117.

Důležitou funkcí odborného stylu je dle KRČMOVÉ „*formulování přesného, jasného a relativně úplného sdělení s dominující pojmovou složkou.*“¹⁵

1.2 Právní jazyk

V rámci této podkapitoly si v první řadě pojdme osvětlit rozdíl mezi pojmy jazyk právní a jazyk právnícký, které by se snad laické veřejnosti mohly zdát totožné. TOMÁŠEK ve své publikaci *Překlad v právní praxi* nabízí vysvětlení dle rozdílných slov, z nichž tyto pojmy vychází, a to v prvním případě slovo právo, v případě druhém slovo právník a celou problematiku osvětluje tím, že se „*právní jazyk váže k právu jako k označované skutečnosti, zatímco k právníkům se váže jako k jeho hlavním, ale nikoliv výlučným uživatelům.*“¹⁶ Vzhledem k tomu, že uživatelé právního jazyka by se z jistého úhlu pohledu dali brát jako téma této práce, se zdá příhodné uvést zde právě tuto definici. Dalším důvodem podstatnosti tohoto rozlišení je fakt, že právo jako takové je skutečnost, která nemůže být pojmenována výlučně právníky. Ti si naopak mezi sebou vytváří jistou profesní mluvu, která by se dala označit jako právnícký jazyk.¹⁷

Dle V. Knappa je právní jazyk odborným jazykem, který slouží k zachycování a přenášení právních textů. Má spisovnou i nespisovnou formu. Pod nespisovný právní jazyk řadíme právě kupříkladu jazyk právnícký, čili např. různé mluvené jazyky profesionální (např. soudcovský). Pro dokreslení rozdílu mezi právníckým a právním jazykem TOMÁŠEK uvádí, že jazyk právní není ve své podstatě prostředkem komunikace, ale vystupuje prostřednictvím právních projevů, totiž svých konkrétních realizací.¹⁸

Překlad právních textů je náročnější než překlad textů obyčejných, respektive odborně nezaměřených. Právní texty jsou totiž psány odborným jazykem, který se na rozdíl od obyčejného jazyka vyznačuje mnohými specifiky a zvláštnostmi lexikologickými, gramatickými či stylovými. Problematickým a nezanedbatelným je také fakt, že na rozdíl od odborných překladů, např. v oblasti medicíny, biologie, či jiných exaktních věd, si překladatel práv-

---

¹⁵ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva, op. cit. str. 208.

¹⁶ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2003. str. 24.

¹⁷ ibid

¹⁸ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 25.

ních textů nesmí dovolit opomenout různost daných právních systémů (v našem případě francouzského a českého), které navíc podléhají dynamičtějšímu vývoji než výše zmíněné exaktní disciplíny.¹⁹

1.2.1 Lexikologické zvláštnosti

Mezi lexikologické zvláštnosti řadíme termíny, ustálená slovní spojení neboli kolokace a jazykové šablony. Termíny jsme již zmínili v kapitole o odborném stylu. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o pojmenování specifická pro určitou disciplínu – pro naše potřeby tedy pro oblast práva. Ustálená slovní spojení jsou typickým fenoménem francouzské právní terminologie, a proto jejich překlad do češtiny může svádět ke kalkování (pojednáno níže).

V případě překladu jazykových šablon, což mohou být „*viceslovné, často polovětné až vět-
né konstrukce*“,²⁰ je nejlepším překladatelským řešením nahradit danou šablonu přímo jí odpovídajícím ekvivalentem v cílovém jazyce, dále jen CJ. Ten ale nemusí vždy existovat, a proto je v tomto případě vhodnější užít modulaci než kalkování. Příklad odpovídajícího substitutu: „o čemž je vyhotovena listina...“ – „*dont acte...*“. Příklad modulace: „s doložkou o podmínce, že...“ – „*avec une clause conditionnelle portant que...*“. Příklad kalku: „v dokonalé shodě s...“ – „*en parfait accord avec...*“²¹. O modulaci a dalších překladatelských postupech budeme podrobněji hovořit níže.

1.2.2 Gramatické zvláštnosti

Gramatické zvláštnosti si demonstrujeme na podmínkových větách, změně slovosledu a na zpodstatněných participiích.

Podmínkové věty jsou v právních textech užívány velice často z důvodu jeho preskriptivního charakteru užívajícího kondicionální formu o trojčlenné struktuře „hypotéza, dispozice, sankce“ neboli „jestliže, pak, jinak“²².

---

¹⁹ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 95.

²⁰ PETRŮ, Ivo. *Několik poznámek k překladu francouzského právního textu*. In VALCEROVÁ, Anna. *Vztahy a svislosti v odborném překlade*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2007. str. 89.

²¹ příklady z: TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2003. str. 124-125.

²² PETRŮ, Ivo, op. cit. str. 89.

Poměrně ustálená a pro uživatele francouzského právního textu možná matoucí je ve francouzštině ohledně syntaxe změna slovosledu. Jedná se o inverzi základní skladební dvojice, tedy o „prohození“ podmětu a přísudku, např.: „*Est présumé né (přísudek) en France l'enfant (podmět) dont l'acte de naissance a été dressé conformément à l'article 58 du présent code.*”²³ = *Za dítě narozené ve Francii se považuje dítě, jehož rodný list byl vystaven v souladu s článkem 58 tohoto zákona.*²⁴

Morfologickou zvláštností je častá konverze participií v substantiva či adjektiva s tím, že přítomná a minulá participia často stávají ve významové opozici, např. *adoptant* = osvojitel x *adopté* = osvojenec.²⁵

1.2.3 Stylové zvláštnosti

K stylovým zvláštnostem patří hromadění synonym, používání odkazů a „vybranost“.

Při překladu francouzských právních textů do češtiny bývá často zbytečné překládat veškerá v nich nahromaděná synonyma, zvláště v případě zaběhnutých formulí typu „*Il casse et annule...*“, což se dá do češtiny přeložit pouhým „zrušuje“, či „*Il a été arrêté et convenu ce qui suit,*“ čemuž v češtině odpovídá konstrukce „Mezi stranami bylo dohodnuto.“²⁶

Používáním odkazů ve francouzských právních textech rozumíme užívání výrazů odkazujících k výše či níže zmíněným skutečnostem. Příkladem je slovo „*ledit*“, které můžeme přeložit jako „takřečený“.²⁷

Pojmem vybranost lze označit důraz francouzských právních textů na jejich přesnost, jednoznačnost a ústrojnost. Příkladem tohoto jevu je vynechávání zápornky „*pas*“ po slovesech *pouvoir, savoir, cesser a oser.*²⁸

---

²³ *Code civil*, art. 19-2.

²⁴ PETRŮ, Ivo, op. cit. str. 90.

²⁵ *ibid*

²⁶ *ibid*

²⁷ PETRŮ, Ivo, op. cit. str. 91.

²⁸ *ibid*

1.3 Překlad odborného právního textu

Hlavní zásady při překladu odborného právního textu dle TOMÁŠKA²⁹:

- nepřekládat, nýbrž vyhledat odpovídající řešení na úrovni CJ
- vytvořit nový termín tam, kde v CJ odpovídající termín neexistuje či obsahově nevyhovuje
- při překládání slovních spojení a víceslovných termínů dbát na rozdílnost terminologických soustav, zejména na jejich lexikálněsémantické odlišnosti

1.4 Překladatelské postupy

Vzhledem k existenci výše uvedených překladatelských problémů byly dle TOMÁŠKA francouzsko-kanadskou školou srovnávací stylistiky (Malblanc, Vinay, Darbelnet, Blanc) definovány čtyři základní překladatelské postupy umožňující jejich řešení a to transpozice, modulace, výpůjčka a kalk.³⁰

1.4.1 Překladatelský postup transpozice

Podstatou transpozice je zachování významové stránky projevu při změně jeho stránky výrazové,³¹ respektive dle ŠABRŠULY je transpozice „*postup, skrze který význam mění gramatickou kategorii.*“³² Při této změně dochází zpravidla k měnění kategorií slovnědruhových (slovnědruhová transpozice) či větněčlenských (transpozice větněčlenská). Tento překladatelský postup užíváme buď v případě, kde „*pravidla o tvorbě slov nebo o větné skladbě v CJ nedovolují použít stejné slovnědruhové nebo větněčlenské kategorie jako VJ,*“³³ nebo kde nám tato pravidla sice dovolují, ale překladatel přesto potřebuje tyto kategorie změnit. V případě překladu právního jazyka bývá tato potřeba vyvolána snahou překladatele o přesnější vysvětlení daného právního problému (na rozdíl od uměleckého překladu, kdy překladatel užije transpozice např. proto, aby se mohl vyjádřit vzletněji).

---

²⁹ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 97.

³⁰ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 99.

³¹ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 109 – 110.

³² ŠABRŠULA, Jan. *Teorie a praxe překladu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. str. 28.

³³ ŠABRŠULA, Jan, op. cit. str. 29; VJ = výchozí jazyk

Transpozici můžeme také dělit na zředňující a zhušťující dle toho, zda při překladu z VJ do CJ dojde ke zvýšení či snížení počtu slov.³⁴

Příkladem transpozice je *carte d'identité*, česky pak občanský průkaz. Podstatné jméno *carte* zůstalo po překladu podstatným jménem – průkaz. Druhé substantivum *identité* bylo ovšem transponováno na přídavné jméno „občanský“.

1.4.2 Překladatelský postup modulace

Modulace je dle TOMÁŠKA překladatelským postupem, kdy dochází k převodu sémantické neboli významové stránky sdělení ve VJ na odpovídající sémantické sdělení v CJ.³⁵

Dle ŠABRŠULY se vůbec nejedná o překladatelský postup, nýbrž o „*jakoukoliv restrukturuaci cílového textu, v poměru k textu výchozímu.*“³⁶

TOMÁŠEK ke své definici doplňuje, že modulace je vlastně „*vzájemným působením sémantických metod vnitrojazykového překladu mezi dvěma jazyky.*“³⁷

Typickým příkladem modulace je např. „kupní smlouva“, kterou francouzština označuje termínem „*contrat de vente*“.

ŠABRŠULA na rozdíl od TOMÁŠKA navíc zmiňuje jako druh modulace i tzv. rošádu, kterou běžně označujeme francouzským výrazem „*chassé croisé*“. Jedná se o „*permutaci dvou designantů jejímž důsledkem při překladu je změna gramatické kategorie.*“³⁸ Jinými slovy jde o spojení překládaná z CJ do VJ tak, že si daná dvojice v rámci překladu „prohodí“ gramatické kategorie. Jako příklad uvádí ŠABRŠULA „*la douceur prochaine*“ - „sladká budoucnost“.³⁹

1.4.3 Překladatelský postup výpůjčky

Tento postup spočívá v přenesení projevu z VJ do CJ beze změny jeho významové, ale i výrazové stránky. Zůstává otázkou, jedná-li se vůbec o překladatelský postup vzhledem

---

³⁴ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 110.

³⁵ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 116.

³⁶ ŠABRŠULA, Jan, op. cit. str. 35.

³⁷ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 116.

³⁸ ŠABRŠULA, Jan, op. cit. str. 35.

³⁹ *ibid*

k tomu, že překladatel je v podstatě bez práce – většinou převezme pojmenování z VJ a užije jej v textu CJ beze změn.⁴⁰ Příkladem výpůjčky je např. termín „*acquis communautaire*“, kterým nazýváme právní řád Evropské unie, a to nejen ve francouzštině, ze které tento termín pochází.

I během tohoto postupu mohou ale nastat určité překážky, respektive se mohou objevit určité zpětné dopady na překlad. Může např. dojít ke změně v pravopisné podobě (např. francouzské „*épisode*“ vs. české „epizoda“), nebo například ke změně jmenného rodu („*le contrôle*“ vs. „ta kontrola“) apod.⁴¹

TOMÁŠEK dodává, že výsledkům výpůjček termínů se někdy říká „xenotermíny“ a že jsou v právních jazycích všech národů dnes již neodmyslitelné. Xenotermín se do CJ dostane tak, že napřed zaujme místo dosud neexistujícího označení pro určitou právní skutečnost a postupně zdomácní. Příkladem takového výrazu je výraz „ombudsman“. Poukazuje také na existenci tzv. dublet, což jsou případy, kdy se jedno slovo vypůjčí z jiného jazyka dvakrát a to v různé výrazové i významové podobě. Příkladem je slovo „*causam*“, které se z latiny do francouzštiny dostalo zaprvé ve formě „*chose*“ (věc v obecném významu) a zadruhé ve formě „*cause*“ (kauza v právním smyslu).⁴²

1.4.4 Překladatelský postup kalkování

Kalk můžeme vysvětlit jako překlad „slovo od slova“ neboli „*přesný překlad vnitřní struktury právního projevu z VJ do CJ*“⁴³. Jde o případ, kdy překladatel např. při překládání určité francouzské právní kolokace či francouzského právního termínu není schopen nalézt v češtině odpovídající ekvivalent, a tak tento překladatelský problém vyřeší přebráním francouzské struktury včetně její mluvnické kategorie a jejich pouhým „počeštěním“. Dochází tedy k oddělení výrazové a významové stránky projevu.

Při překladu za použití kalkování může ovšem překladatel dojít k tzv. „*faux amis*“, kdy například výraz „*état d'urgence*“ přeloží jako „urgentní stav“, správně je ovšem „výjimečným

---

⁴⁰ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 127.

⁴¹ ŠABRŠULA, Jan, op. cit. str. 24.

⁴² TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 128 - 131.

⁴³ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 121.

stavem“, nebo „*ministère public*“ jako „veřejné ministerstvo“, ačkoliv se ve skutečnosti jedná o „státní zastupitelství“.⁴⁴

Během psaní této práce jsme se také setkali s obtížně přeložitelným výrazem „*magistrats*“, z něž by kalkováním vzniklo „magistráti“. Takovýto překlad by ovšem rozhodně nezachoval původní význam, čili by byl chybný. „*Magistrats*“ se dá přeložit jako „soudcové a státní zástupci“, s takto dlouhým termínem by se nám ale v textu špatně pracovalo, proto jej budeme dále užívat v jeho původní formě.

Ani všechna slovní spojení nelze kalkovat tak, abychom dodrželi jedno ze základních překladatelských pravidel, tedy zachování obsahu vyjádření v daném VJ. Typickým příkladem jsou slovní spojení jako např. „*porter une affaire devant un tribunal*“, z čehož by kalkem vzniklo „přinést věc před soud“, ačkoliv správnější, nebo přinejmenším ústrojnější, by bylo užit slovního spojení „předat věc soudu“.⁴⁵

---

⁴⁴ PETRŮ, Ivo, op. cit. str. 88.

⁴⁵ TOMÁŠEK, Michal, op. cit. str. 124.

2 Označení účastníků trestního řízení

Jak již bylo naznačeno v úvodu práce, budeme se v rámci této kapitoly zabývat hledáním francouzských termínů ekvivalentně označujících české účastníky trestního řízení. Vzhledem k tomu, že je francouzský systém členitější, což je evidentní z příloh této práce, obsahuje více soudů, tedy i více účastníků. Fakt, že ve Francii (a pochopitelně potažmo ve francouzštině) existuje více účastníků trestního řízení (a více jejich označení) ovšem neznámá, že jsou mezi nimi k nalezení všechny termíny ekvivalentně označující české účastníky trestního řízení. Tyto dva systémy se liší, proto se liší i označení účastníků v nich figurujících, a proto některá označení zákonitě chybí.

Názvy účastníků trestního řízení vyabstrahujeme z TŘ, který bude stěžejním korpusem pro zpracování této kapitoly s tím, že některé informace budou doplněny z další příslušné české legislativy (viz níže). Zdrojem pro podkapitoly o označení těchto účastníků ve Francii bude *Úvod do právnické francouzštiny* od TOMAŠČÍNOVÉ, poslední verze francouzského trestního zákoníku ze dne 15. listopadu 2014, dále jen *Code pénal*, a poslední verze francouzského trestního řádu ze dne 19. dubna 2015, dále jen *Code de procédure pénale*.

Každá podkapitola (kromě podkapitol vyloženě krátkých a díky tomu absolutně přehledných) bude zakončena tabulkou obsahující předně označení stěžejní osoby, o níž daná podkapitola pojednává, a dále označení všech osob s ní souvisejících a jejich francouzské ekvivalenty. Pro přehlednost jsme do těchto dílčích tabulek uvedli ke každému termínu pokud možno (viz např. soudce) jen jeden francouzský ekvivalent. Veškerá vyhledaná překladová řešení dle jednotlivých užitých slovníků budou uvedena v závěrečném glosáři.

Co se systému vyznačování tučně týká, jsou takto v rámci podkapitol vyznačeny termíny s tím hlavním související. V případě podkapitol nezakončených tabulkou je takto vždy vyznačen stěžejní francouzský ekvivalent.

2.1 Strany

Dle §12 Trestního řádu se stranou „rozumí ten, proti němuž se vede trestní řízení, zúčastněná osoba a poškozený a v trestním řízení před soudem též státní zástupce a společenský zástupce; stejné postavení jako strana má i jiná osoba, na jejíž návrh nebo žádost se řízení

*vede nebo která podala opravný prostředek.*⁴⁶ JELÍNEK ale proti tomuto odstavci trestního řádu namítá, že za stranu označuje i osoby, které se fyzicky neúčastní řízení, respektive osoby, které se zatím ještě neúčastní řízení (např. osoba, proti níž se řízení vede).⁴⁷

Stranami jsou tedy osoby účastnící se řízení před soudem. Od „subjektu trestního řízení“ se strana liší tím, že stranou jsou jen ty nejdůležitější subjekty TŘ, na jejichž postavení záleží natolik, že jim byla zákonodárcem udělena zvláštní procesní práva.⁴⁸

Hlavními stranami trestního procesu jsou státní zástupce a osoba, proti níž se řízení vede. Podstatu celého trestního řízení určuje střet jejich zájmů.⁴⁹

Dle § 12, odst. 6 TŘ je v případě řízení před soudem stranou i společenský zástupce. Podrobněji o něm ovšem budeme hovořit v podkapitole o osobách pomocných výkonu spravedlnosti.

2.1.1 Osoba, proti níž se řízení vede

a. Označení osoby, proti níž se řízení vede v ČR

V každé fázi řízení musí být ten, proti němuž se řízení vede, poučen o svých právech na obhajobu. Dokud není vyslovena jeho vina pravomocným odsuzujícím rozsudkem, musí se na něj hledět jako na nevinného. Má právo vyjadřovat se ke všemu, co je mu kladeno za vinu, povinnost vypovídat ovšem nemá. Smí si také zvolit si obhájce a radit se s ním.⁵⁰ Během řízení před soudem má právo navrhopvat a provádět důkazy na podporu svých stanovisek.⁵¹

Policejní orgán může v naléhavých případech zadržet **osobu podezřelou** ze spáchání trestné činnosti, i když proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání. Dále ji nazýváme **osobou zadržanou**. Může tak učinit i bez předchozího souhlasu státního zástupce, zejména přistihne-li

---

⁴⁶ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007. str. 166.

⁴⁷ *ibid*

⁴⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv, *op. cit.* str. 167.

⁴⁹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv, *op. cit.* str. 168.

⁵⁰ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 33.

⁵¹ *Tamtéž*. § 2.

tuto osobu při trestném činu či útěku. Takovou osobu může omezit na osobní svobodě kdokoli, je ale povinen předat ji neprodleně policejnímu orgánu.⁵²

Ve chvíli, kdy je proti osobě podezřelé ze spáchání trestného činu zahájeno trestní řízení, označujeme ji jako **obviněného**.⁵³ Obviněným se rozumí i **obžalovaný** či **odsouzený**, pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného. Obviněného označujeme „obžalovaný“ po zahájení hlavního líčení a „odsouzený“ od chvíle, kdy proti němu byl vydán pravomocný odsuzující rozsudek.⁵⁴

Dále TŘ pracuje s pojmem **pachatel, spoluobviněný a spoluobžalovaný**, jejichž přímé definice v TŘ nenacházíme.

Např. dle § 1 TŘ („*Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.*“) bychom ovšem mohli pachatele definovat jako toho, kdo má být spravedlivě potrestán za spáchaný trestný čin. Zákon č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů, dále jen Trestní zákoník, definuje pachatele jako toho, „*kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.*“⁵⁵

Spoluobviněného můžeme jednoduše popsat jako toho, kdo byl obviněn společně s obviněným.

O spoluobžalovaném se TŘ zmiňuje pouze v § 208, z něhož vyplývá, že spoluobžalovaným je ten, kdo byl obžalován společně s obžalovaným.

Do tabulky pojmů přidáváme pro úplnost pojem **spolupachatel**, ačkoliv ho TŘ nezná.

b. Označení osoby, proti níž se řízení vede ve Francii

Francouzské právo nenazývá osobu, proti níž se řízení vede, pouze na základě stupně průběhu trestního řízení, ale i na základě typu či vážnosti činu, za nějž je souzena. Tyto činy

---

⁵² Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 76 – 77a.

⁵³ Tamtéž. § 32.

⁵⁴ Tamtéž. § 12.

⁵⁵ Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník (trestní zákoník). § 22.

nazýváme ve francouzštině *infractions* (porušení pravidel, přestoupení zákona) a dělíme je na 3 kategorie. Ty nejméně závažné nazýváme *contraventions* (přestupky), závažnější jsou potom *délits* (delikty, trestné činy) a nejzávažnější *crimes* (zločin, zvláště závažný trestný čin).

Specifická pojmenování nacházíme pro osobu obžalovaného, kdy „*prévenu*“ je obžalovaný před „*tribunal de police*“ (přestupkovým soudem) a před „*tribunal correctionnel*“ (trestním soudem rozhodujícím v prvním stupni o trestných činech „*délits*“), zatímco „*accusé*“ je obžalovaný před „*cour d’assises*“ (porotním soudem).⁵⁶

osoba, proti níž se (trestní) řízení vede	<i>la personne poursuivie (pénalément)</i>
osoba podezřelá/podezřelý	<i>suspect</i>
osoba zadržaná/zadržený	<i>détenu</i>
obviněný - spoluobviněný	<i>mis en examen</i> - <i>coaccusé</i>
obžalovaný - spoluobžalovaný	<i>accusé, prévenu</i> - <i>coaccusé, coprévenu</i>
odsouzený	<i>condamné</i>
pachatel - spolupachatel	<i>auteur</i> - <i>coauteur</i>

2.1.2 Odvolatel

Dalo by se říci, že tento termín v podstatě navazuje na řadu označení osoby, proti níž se řízení vede: podezřelý-obviněný-obžalovaný-odvolatel (respektive tímto termínem legislativa nazývá toho, kdo se odvolává).

Odvolatelem ovšem může být i druhá strana sporu, tedy státní zástupce nebo osoby, které mohou být dotčeny rozhodnutím odvolacího soudu. § 263, odst. 5 TŘ určuje, kdy přednese odvolatel své odvolání a jak postupovat v případě jeho nepřítomnosti.⁵⁷

⁵⁶ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana. *Úvod do právnické francouzštiny*. 2. díl. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. str. 317.

⁵⁷ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 263.

Code de procédure pénale o odvolateli (francouzsky *appellant*) hovoří např. v článku 380-13: „*Pokud je odvolatel vězněn, může podat odvolání prostřednictvím vedoucího vězeňského zařízení*“.

2.1.3 Státní zástupce

a. Označení státního zástupce v ČR

Kromě toho, že zaujímá v trestním řízení postavení strany, je i jedním ze tří „orgánů činných v trestním řízení“ spolu se soudem a policejním orgánem.

Je ze zákona povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví. Je oprávněn navrhopvat a provádět důkazy na podporu svých stanovisek během řízení před soudem. Je povinen dokazovat vinu obžalovaného. Je tím, kdo podává obžalobu, návrh na potrestání nebo návrh na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu, což jsou jediné dokumenty, na jejichž základě může být zahájeno trestní řízení před soudem.⁵⁸ Ve zkráceném přípravném řízení může rozhodovat o schválení narovnání a věc odložit nebo o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání.⁵⁹

Dle působnosti můžeme hovořit o **okresním státním zástupci, obvodním státním zástupci** či **městském státním zástupci v Praze**.⁶⁰ Dále existuje také **nejvyšší státní zástupce**, který má právo rušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců.⁶¹

Funkci státního zástupce upřesňuje v rámci české legislativy zákon č. 283/1993 Sb. o státním zastupitelství ve znění pozdějších předpisů, dále jen Zákon o státním zastupitelství, který upravuje působnost a soustavu státního zastupitelství, způsob, jakým pracuje s údaji, jeho spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti či právní prostředky zajišťující činnost státního zastupitelství. Šestá, sedmá a osmá část tohoto zákona se zabývají přímo státními zástupci. Dále již tento zákon pojednává pouze o **asistentech státních zástupců** a o **právních čekatelích**.⁶²

---

⁵⁸ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 2.

⁵⁹ Tamtéž. § 11a.

⁶⁰ Tamtéž. § 12.

⁶¹ Tamtéž. § 174a.

⁶² Zákon č. 283 ze dne 9. listopadu 1993 o státním zastupitelství.

b. Označení státního zástupce ve Francii

Ve Francii řadíme státní zástupce do kategorie tzv. *magistrats*. Ty dělíme na „*magistrats du siège*“, soudce, a „*magistrats du parquet*“, státní zástupce. *Magistrats* takto dělíme na základě jejich poslání v rámci uplatňování práva. Soudci jsou povinni vydávat rozhodnutí a tím určovat, na čí straně stojí právo; úkolem státních zástupců je zase vymáhat uplatňování práva. Co *magistrats* spojuje, je například téměř totožný způsob jejich přijímání, vzdělávání či povyšování.

Magistrats také mohou během své kariéry měnit tyto dva posty a Ústava jim stanovuje též úkol: ochranu osobní svobody. Na rozdíl od soudců jsou ale státní zástupci odvolatelní.

Na úrovni soudu prvního stupně práva obecného (*Tribunal de grande instance*, zkráceně *TGI*) čítá státní zastupitelství prokurátora (*procureur de la République*), kterému případně asistují jeho zástupci (*procureurs adjoints a substitués*).

Státní zastupitelé jsou pověřeni reprezentací státního zastupitelství před trestním soudem (*tribunal correctionnel*), soudem pro mladistvé (*jurisdiction pour mineurs*) a před vyšetřujícím soudcem (*juge d'instruction*).

Na úrovni odvolacího soudu (*cour d'appel*) najdeme ve francouzském soudním systému v rámci označení státních zástupců adjektivum „*général*“. Pod takové termíny spadá „před-

---

Zákon č. 283 ze dne 9. listopadu 1993 o státním zastupitelství.

Tento zákon určuje jisté podmínky pro získání možnosti být jmenován státním zástupcem ČR (věk, národnost, vzdělání, zkouška, slib apod.), definuje pracovní poměr těchto osob a jejich přidělení do funkce. Hovoří také o tzv. pracovní pohotovosti státních zástupců, která zajišťuje možnost okamžitého provedení úkolů, které spadají do kompetence státního zastupitelství a které nesou odkladu. Dále definuje, za jakých podmínek funkce státního zástupce zaniká (jedná se především o situace, kdy nesplní či přestane plnit fundamentální podmínky výkonu své funkce). Státní zástupce reprezentuje státní zastupitelství do té míry, že jím provedené úkony jsou považovány za úkony státního zastupitelství. Je povinen postupovat odborně, svědomitě, odpovědně, nestranně, spravedlivě a bez zbytečných průtahů a je také povinen odmítat vnější zásahy a vlivy, kterými by tyto jeho povinnosti mohly být porušeny. Nesmí se nechat ovlivnit politikou, veřejným míněním či médií. Svou funkci musí vykonávat nezájatě, bez předsudků, neovlivněn vlastními soukromými či majetkovými zájmy. Je povinen se soustavně vzdělávat a jednat se svými kolegy z oboru s úctou a jeho funkce je neslučitelná s většinou jiných placených činností a je také vázán mlčenlivostí ohledně skutečností, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce. Závěrem rozebírá jejich kárnou odpovědnost a definuje kárné provinění jako „*zaviněné porušení povinnosti státního zástupce, zaviněné chování nebo jednání státního zástupce, jímž ohrožuje důvěru v činnost státního zastupitelství nebo v odbornost jeho postupu anebo snižuje vážnost a důstojnost funkce státního zástupce*.“ Za takovéto provinění může být státní zástupce potrestán důtkou, snížením platu či odvoláním z funkce.

stavitel a vedoucí státního zastupitelství u odvolacího (*Cour d'appel*) nebo kasačního soudu (*Cour de cassation*) nebo u účetního soudu (*Cour des comptes*)“ *procureur général*, jemuž asistují státní zástupci *avocats généraux*, kteří nejsou navzdory svému označení obhájci, ale *magistrats*.

státní zástupce	<i>magistrat du parquet</i>
státní zástupce	<i>procureur</i>
- okresní	- <i>de district</i>
- obvodní	- <i>d'arrondissement</i>
- městský	- <i>municipal</i>
- nejvyšší	- <i>général</i>
- jeho asistent	- <i>assistant du p.</i>
- jeho zástupce	- <i>p. adjoint, substitut</i>
právní čekatel	<i>procureur-stagiaire</i>

V případě státního zástupce je obtížné zvolit nejvhodnější francouzský ekvivalent, neboť v rámci francouzského systému toto označení záleží na typu soudu, před nímž se státní zástupce vyskytuje. Výraz *procureur* se vždy pojí s nějakým „doplňkem“ (substantivum, adjektivum). Volíme proto jako nejvhodnější označení pojem zcela obecný, a to **státní zástupce** = *magistrat du parquet*. Zúčastněná osoba

2.1.4 Zúčastněná osoba

Je jednou ze stran trestního řízení.⁶³ TŘ ji definuje jako toho, „*jehož věc nebo jiná majetková hodnota byla zabráná nebo podle návrhu má být zabráná.*“ Taková osoba má právo být přítomna hlavnímu líčení, vyjadřovat se k věci, klást vyslychanému otázky⁶⁴, nahlížet do spisů, podat odvolání⁶⁵ a být poučena orgány činnými v trestním řízení o svých právech. V určitých případech má právo nechat se zastupovat svým zákonným zástupcem či zmocněncem.⁶⁶ Je jedním z těch, kdo musí být poučeni v případě projednávání utajovaných informací.⁶⁷

⁶³ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 12.

⁶⁴ Tamtéž. § 215.

⁶⁵ Tamtéž. § 246.

⁶⁶ Tamtéž. § 42 a 50.

⁶⁷ Tamtéž. § 51b.

Code de procédure pénale vnímá *personne intéressée* jako osobu, již se projednávaná věc jakkoliv dotýká. V článku 662 například uvádí, že Kasační soud má v případě legitimních pochybností právo odebrat vyšetřujícímu soudu určitý případ a předat jej k vyšetřování jinému soudu, s čímž je ovšem povinen obeznámit všechny zúčastněné strany (*parties intéressées*). Nebo například v sekci 11 o platebních příkazech stanovuje v článku 183, že veškerá oznámení zasláná doporučeným dopisem na poslední adresu uvedenou zúčastněnou osobou se považují za sdělená této osobě.

Ve francouzštině tedy zúčastněnou osobu označujeme pojmem *personne* či *partie intéressée*, či jen jako *l'intéressée*. Je ale důležité si uvědomit, že se v rámci české legislativy jedná o pojem mnohem užší (vymezeno výše).

2.2 Další orgány činné v trestním řízení

2.2.1 Soudce

a. Označení soudce v ČR

V trestním řízení před soudem rozhoduje **senát** nebo **samosoudce**. Senát se skládá z **předsedy senátu a přísedících** (typicky dvou).

Soud smí přihlídnout jen k těm důkazům, které byly provedeny během hlavního líčení.⁶⁸ Soudce či přísedící mohou být vyloučeni z vykonávání úkonů v trestním řízení pro osobní poměr k projednávané věci či k osobám, jichž se řízení přímo dotýká, neboť by nebyli schopni rozhodovat nestranně.⁶⁹

Funkci soudce v české právní legislativě podrobněji upravuje Zákon č. 6/2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů, dále jen Zákon o soudech a soudcích. Stanovuje mimo jiné za jakých podmínek se člověk může stát soudcem ČR, funkční období soudců, průběh jejich jmenování a přidělování (na daný typ soudu), platové poměry soudců a jejich další práva a povinnosti (jsou nezávislí, vázaní pouze zákonem, musí rozhodovat dle svého nejlepšího vědomí a svědomí, bez zbytečných průtahů, nestranně a spravedlivě).

---

⁶⁸ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 2.

⁶⁹ Tamtéž. § 30.

Tomu, aby zůstali nestranní a spravedliví, musí soudci ČR podříditi veškeré své konání a chování a například mlčenlivost musí zachovávat i po ukončení výkonu své funkce. Dokonce jsou zákonem vázáni k soustavnému vzdělávání, aby byli schopni řádně vykonávat svou funkci. Dále tento zákon upravuje pracovní vztah soudců, kárná provinění a případná opatření a důvody pro nezpůsobilost soudce k výkonu jeho funkce.⁷⁰

b. Označení soudce ve Francii

O tom, že soudce ve Francii spadá do kategorie *magistrats*, konkrétně *magistrats du siège* (nebo např. dle LE DOCTEHO „*magistrat assis*“), již bylo pojednáno výše. Soudci jsou ze zákona nezávislí (na státních zástupcích a dalších osobách účastnících se trestního řízení) a neodvolatelní.

Zajímavostí je, že ne všichni francouzští soudci musí být profesionály v oboru. Francouzský soudní systém čítá 20 000 neprofesionálních soudců (*juges non professionnels*).⁷¹ Předně se jedná o porotu složenou z občanů (*jurés populaires*) určených losem, dále o volené neprofesionální soudce, např. o soudce obchodního soudu (*juges consulaires*), nebo o soudce pracovního smírčího soudu (*conseillers prud'hommaux*) a také přisedící (*assesseurs*) některých specializovaných soudů mohou být na omezenou dobu jmenováni neprofesionálními soudci.

Ve věcech dětského soudu (*Tribunal pour enfant*) rozhodují vedle profesionálních soudců dva přisedící jmenovaní dle jejich přínosu a kompetencí týkajících se dětí. Posledním neprofesionálním soudcem, jehož francouzský soudní systém zná, je „*juge de proximité*“, což překládá TOMAŠČÍNOVÁ jako „soudce kompetentní v řízení o nejméně závažných trestných činech a v běžných sporech nízké hodnoty“.

Francouzští soudci vydávají „*ordonnances*“ (usnesení nebo také rozhodnutí vydaná samo-soudcem), „*jugements*“ (česky rozsudky) nebo „*arrêts*“ (česky též rozsudky). Rozdíl mezi posledními dvěma uvedenými je v tom, vydal-li daný rozsudek soud s označením „*tribunal*“, nebo „*cour*“.

---

⁷⁰ Zákon č. 6 ze dne 30. listopadu 2001 o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích). § 60 - § 92.

⁷¹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, op. cit. str. 385.

Mezi profesionální soudce ve Francii patří soudci kompetentní ve věcech mladistvých (*juge des enfants*), vyšetřující soudce (*juge d'instruction*), soudce kompetentní pro vazební věci a záležitosti osobní svobody (*juge des libertés et de la détention*), soudce kompetentní pro ukládání trestů (*juge de l'application des peines*), soudce kompetentní pro spory z rodinného práva (*juge aux affaires familiales*), soudce kompetentní ve věcech poručenství a opatrovnictví (*juge des tutelles*) a soudce kompetentní ve věci výkonu rozhodnutí (*juge de l'exécution*).

Poslední „kategorií“ francouzských soudců jsou soudci administrativní (*juges administratifs*), kteří nebývají označováni pojmem *magistrats*, mají totiž odlišný statut než občansko-právní a trestní soudci. Struktura aparátu administrativních soudců čítá tři stupně: *conseiller*, *premier conseiller* a *président*. Členové Státní rady (*les membres du Conseil d'Etat*) se od ostatních administrativních soudců liší. Ačkoliv jsou nejvyššími zástupci této kategorie, jsou jim přiděleny jen omezené soudní jistoty – jsou odvolatelní, jejich nezávislost je zaručena pouze zvykem a jejich povýšení je možné výhradně na základě služebního stáří.⁷²

Francouzským ekvivalentem pro český výraz „soudce“ je tedy „*juge*“, případně „*magistrat*“ či spíše „*magistrat du siège*“ nebo např. „*magistrat assis*“. Dále existuje mnoho různých výrazů označujících specializované soudce. Kromě výše uvedených jsou jimi ještě např. odvolací soudce (*juge d'appel*), soudce ve zkráceném řízení (*juge des référés*), smírčí soudce (*juge de paix*) nebo živnostenský soudce (*juge social*). LE DOCTE také nabízí historický pojem „*grand prévôt*“, který překládá jako „vrchní (polní) soudce“, díky němuž získáváme čtvrtý pojem, kterým je možné soudce označit.

soudce	<i>magistrat du siège, juge</i>
senát - předseda senátu	<i>chambre</i> - <i>juge président</i>
přisedící	<i>assesseur</i>
porotci	<i>jurés</i>

⁷² TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, op. cit. str. 379 – 389.

soudce - samosoudce - neprofesionální - obchodního soudu - nejnižší - pro mladistvé - vyšetřující - vazební - kompetentní pro ukládání trestů - rodinných sporů - poručenský - výkonný - odvolací - ve zkráceném řízení - smírčí - živnostenský - administrativní	<i>juge</i> - <i>unique</i> - <i>non professionnel</i> - <i>consulaire</i> - <i>de proximité</i> - <i>des enfants</i> - <i>d'instruction</i> - <i>de liberté et de la détention</i> - <i>de l'application des peines</i> - <i>aux affaires familiales</i> - <i>des tutelles</i> - <i>de l'exécution</i> - <i>d'appel</i> - <i>des référés</i> - <i>de paix</i> - <i>social</i> - <i>administratif</i>
stupně administrativních soudců	<i>conseiller - premier conseiller - président</i>
soudce pracovního smírčího soudu	<i>conseiller prud'homme</i>
vrchní (polní) soudce	<i>grand prévôt</i>

Celkově se nejvhodnějším překladatelským řešením jeví: **soudce** = *magistrat du siège* případně *juge*, záleží na kontextu.

2.2.2 Policejní orgán

Obecně „*můžeme policejní orgán definovat jako státní orgán, který vykonává v rámci trestního řízení působnost stanovenou příslušnými předpisy.*“ Jedná se především o TŘ. V praxi nejčastěji vystupuje v roli policejního orgánu Policie České republiky, jejíž organizaci a působnost upravuje zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů, dále jen Zákon o Policii ČR. V rámci trestního řízení mají ovšem postavení policejního orgánu i jiné orgány uvedené v § 12, odst. 2 TŘ (např. Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR a řada dalších).⁷³

---

⁷³ BOROVIČKA, Lukáš. *Státní zástupce a policejní orgán v přípravném řízení trestním*[online]. Právnická fakulta UK – katedra trestního práva, 23. 9. 2011 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/80036/>. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

Zákon o policii ČR upravuje její postavení a činnost (např. je to bezpečnostní sbor působící na území ČR), řízení a organizaci (je podřízena ministerstvu vnitra), povinnosti (zdvořilost, povinná iniciativa, přiměřenost odstupu, prokazování příslušnosti, poučování o důvodech provedení úkonu a o právech a povinnostech dotčené osoby), spolupráci a další vztahy (např. s obcemi, fyzickými a právníckými osobami, ostatními složkami integrovaných záchranných systémů), pravidla omezování osobní svobody (nesmí se chovat krutě, musí naopak vyrozumět osobu blízkou, umožnit zadrženému lékařské ošetření, dodržovat pravidla umístování do cel apod.), postupy ve vztahu k věcem (jejich odnětí, zajištění, odebrání zbraně, zabránění odjezdu vozidla, vstup do obydlí či na pozemek atd.).

Dále Zákon o Policii ČR předepisuje, jakým způsobem policie zajišťuje bezpečnost chráněných objektů, prostorů a osob, jak a za jakých podmínek smí policie užívat donucovacích prostředků a zbraní, jak pracuje s informacemi (pořizování záznamů, získávání a zveřejňování osobních údajů apod., a to jak v rámci ČR, tak v rámci EU), jak funguje mezinárodní policejní spolupráce, jakým způsobem je možné policii kontrolovat atd. Závěrem upravuje Zákon o Policii ČR udílení případných ocenění či naopak postihování deliktů.⁷⁴

Ve francouzštině nacházíme pro český výraz „policejní orgán“ ekvivalent „*autorité policière*“ či „*autorité de police*“. S tématem související výraz „*kriminální policie*“ lze vyjádřit termínem „*police judiciaire*“, nebo „*police de l'audience*“.

2.3 Osoby pomocné výkonu spravedlnosti

2.3.1 Obhájce

a. Označení obhájce v ČR

V trestním řízení může být obhájcem pouze **advokát**, před některými soudy se může dát zastoupit **koncipientem**. V určitých případech je obviněný povinen nechat se zastupovat obhájcem. V popsanych případech, kdy obhájce neplní své povinnosti, jej soud může z obhajování vyloučit. Základní povinností obhájce je poskytovat právní pomoc obviněné-

---

⁷⁴ Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii české republiky (Zákon o policii ČR).

mu, využívat v jeho prospěch prostředků obhajoby a zejména dbát na objasnění všech potenciálně viny zprošťujících skutečností.⁷⁵

V rámci české legislativy dále upravuje funkci obhájce zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii ve znění pozdějších předpisů, dále jen Zákon o advokacii, který definuje předpoklady pro výkon (např. svéprávnost, bezúhonnost, vzdělání), zánik oprávnění a následné vyškrtnutí ze seznamu advokátů (např. z důvodu smrti, ztráty svéprávnosti či bezúhonnosti, vlivem některých kárných opatření), pozastavení výkonu (např. v případě, kdy advokátovi vznikne pracovní či služební poměr, kromě definovaných výjimek), způsob výkonu advokacie (samostatně, společně či v pracovním poměru, dále musí užívat označení „advokát“, musí mít určené sídlo apod.). Dále jsou rozpracovány podmínky spolupráce advokátů, jejich práva a povinnosti, podmínky průběhu kárného řízení, pojmy „evropský advokát“, „zahraniční společnost“, „advokátní koncipient“, „komora“ a celý zákon končí působností ministerstva spravedlnosti.⁷⁶

b. Označení obhájce ve Francii

Ve Francii patří obhájci k tzv. „*auxiliaires de justice*“, což TOMAŠČÍNOVÁ překládá jako „osoby pomocné při výkonu spravedlnosti“. Tyto osoby přímo nerozhodují spory, účastní se ale každodenního fungování justice a můžeme je rozdělit na „*auxiliaires du juge*“, kteří potvrzují rozhodnutí soudu a zajišťují jejich výkon, a na „*auxiliaires des parties*“, kteří se účastní průběhu řízení a většinou zastupují jednotlivé strany. Do této druhé skupiny patří „*avocats*“ (advokáti), „*avoués*“ (advokáti s výhradním zastoupením před „*Cour d'appel*“ – odvolacím soudem) a „*notaires*“ (notáři).

Francouzská legislativa vymezuje statut advokáta pomocí dvou zákonů (z let 1971 a 1990), podle nichž se jedná o svobodnou a nezávislou, nicméně předpisy striktně upravenou profesi, která advokátům zaručuje možnost svobodně bránit občana před soudem. Advokát může své povolání vykonávat různými způsoby, např. individuálně, v rámci sdružení, jako zaměstnanec atd.⁷⁷

---

⁷⁵ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 35-41.

⁷⁶ Zákon č. 85 ze dne 13. března 1996 o advokacii.

⁷⁷ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, op. cit. str. 394 – 396.

Obecně je rolí advokáta asistovat klientovi a reprezentovat jej v průběhu každého soudního procesu. Advokát může poskytovat konzultace ohledně nejrůznějších témat sporů nebo také připravovat smlouvy. Svému klientovi asistuje ve všech fázích procesu, jimž je přítomen, a má právo obhajovat ho před veškerými soudy. Advokát svého klienta reprezentuje v tom smyslu, že vykonává úřední úkony ve jménu klienta po dobu trvání procesu. Ve Francii dodnes (zdroj této informace vydán v roce 2011) neexistuje zákoník, který by vyjmenovával povinnosti advokáta, existují ale činy, za něž může být disciplinárně trestán. Advokát skládá přísahu, že bude svou profesi vykonávat s vážností, uvědoměle, nezávisle, poctivě a lidsky. Z této přísahy vyplývají některé povinnosti. Například musí být loajální a zdvořilý ke svým kolegům, musí projevovat respekt vůči *magistrats*, v rámci styku s klienty musí být obezřetný a pilný, zachovat profesní tajemství apod.⁷⁸

Pro obhájce nacházíme ve francouzštině jednoznačný překlad „*défenseur*“. Pro výraz „advokát“ má poté francouzština výrazy dva: „*avocat*“ a „*avoué*“ (rozdíl vysvětlen výše). Dále také existují výrazy „*avocat d’office*“, „*avocat commis*“ a „*avocat désigné*“, ty ovšem explicitně označují **obhájce/advokáta z moci úřední (*ex offico*)**. LE DOCTE také nabízí výrazy „*maître*“ s vysvětlivkou „advokátský a notářský titul v Belgii a ve Francii“ a „*avocat conseil*“, což znamená **právní poradce**.

obhájce	<i>défenseur</i>
advokát	<i>avocat</i>
- evropský	- <i>européen</i>
- z moci úřední (<i>ex offico</i>)	- <i>d’office</i>
právní poradce	- <i>conseil</i>
koncipient	- <i>stagiaire</i>

TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, op. cit. str. 394 – 396.

Při TGI patří advokáti do tzv. advokátní komory, kterou spravuje *Conseil de l’Ordre*, mezi jehož kompetence patří projednávání veškerých otázek souvisejících s výkonem této profese a dohlížení nejen na dodržování povinností advokátů, ale i na ochranu jejich práv. *Conseil de l’Ordre* se skládá ze členů volených hlavním shromážděním, jemuž předsedá předseda advokátní komory. Výkon advokátské profese je podmíněn nejrůznějšími aspekty národnostními, způsobilostními či schopnostními. Aby mohli budoucí advokáti vstoupit do *CRFPA* (*Centre régional de formation professionnelle des avocats* - Regionální centrum vzdělávání v advokátní profesi), musí získat magisterský titul z práva a po absolvování tohoto vzdělání musí uspět u zkoušky *CAPA* (*Certificat d’Aptitude à la Profession d’Avocat* - Certifikát o schopnosti vykonávat profesi advokáta), nechat se zapsat na seznam komory a poté mohou začít plně vykonávat svou profesi.

⁷⁸ *ibid*

2.3.2 Zapisovatel

a. Označení zapisovatele v ČR

Zapisovatel se zpravidla přibírá k sepsání protokolu o úkonech orgánů činných v trestním řízení. V určitých případech jej může zastoupit osoba provádějící úkon, vyšší soudní úředník, nebo protokolující úředník.⁷⁹

Jeho funkce je významná proto, že usnadňuje práci osobě řídící jednání a tvoří také jednu ze záruk zákonnosti provádění úkonu (podepisuje se na protokol, čímž stvrzuje, že jednání probíhalo tak, jak se na protokolu píše).⁸⁰

b. Označení zapisovatele ve Francii

Ve Francii je zapisovatel považován za toho, kdo je z „*auxiliaires de justice*“ nejbliže soudci, a to proto, že jeho úkolem je zaručovat vážnost a důvěryhodnost řízení. Krom toho také dohlíží na hladký průběh jednání (podává stranám informace, kontroluje dodržování lhůt, vypracovává protokoly, sepisuje některá rozhodnutí a zajišťuje, aby soudce respektoval formální náležitosti soudních listin) a stará se o správu některých registrů.

Zapisovatelé jsou od roku 1965 úředníky spadajícími pod zodpovědnost ministerstva spravedlnosti, jsou přijímáni formou konkurzu a vzdělávání ve Státní zapisovatelské škole. Dělí se na *greffiers a greffiers en chef*, kteří mají některé specifické pravomoci jako vystavování osvědčení o státní příslušnosti, kontrolu poručnických účtů nebo také vedení a správu soudu. Jsou vlastně zodpovědní za fungování zapisovatelských služeb.⁸¹

Český pojem zapisovatel tedy odpovídá francouzskému „*greffier*“, francouzské „*greffier en chef*“ bychom poté mohli přeložit jako **vedoucí soudní kanceláře**. V rámci českého práva by postavení *greffier en chef* nejspíše odpovídalo funkci vyššího soudního úředníka.

2.3.3 Vyšší soudní úředník

V případech, kdy se protokol nediktuje, stává se vyšší soudní úředník (nebo protokolující úředník) zapisovatelem. V takových případech je i zodpovědný za správnost a úplnost pro-

---

⁷⁹ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 27.

⁸⁰ JELÍNEK, Jiří a kolektiv, op. cit. str. 197 – 198.

⁸¹ TOMAŠČÍNOVÁ, Jana, op. cit. str. 400.

tokolace. Vydává jednoduchá rozhodnutí a provádí administrativní úkony spojené s řízením.⁸²

Dle článku 242 *Code de procédure pénale* vykonává v Paříži a dalších okresech, v nichž sídlí odvolací soud (*Cour d'appel*), zapisovatelské práce právě *greffier en chef*.

V rámci francouzského práva nacházíme podobnost vyššího soudního úředníka s *greffier en chef*, který zastupuje zapisovatele v určitých specifických případech jmenovaných trestním řádem.

2.3.4 Probační úředník

a. Označení probačního úředníka v ČR

Úředník Probační a mediační služby, dále jen probační úředník, vykonává dohled nad obviněným a v určitých případech (podmíněné zastavení trestního stíhání, podmíněné upuštění od potrestání s dohledem apod.) vykonává i úkony směřující k tomu, aby obviněný vedl řádný život. Může být také např. pověřen zjišťováním informací o obviněném.⁸³

Probační úředník připravuje návrhy na trest obecně prospěšných prací. Zajišťuje také kontrolu výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.⁸⁴

b. Označení probačního úředníka ve Francii

Dle *Code pénal* je funkcí probačního úředníka dohled nad výkonem obecně prospěšných prací (respektive kapitola „O kontrole výkonu obecně prospěšných prací“ je jediná, která jej zmiňuje) a to ji navíc stejně tak může vykonávat *juge de l'application des peines* neboli soudce kompetentní pro ukládání trestů. Ten, v jehož prospěch je obecně prospěšná práce vykonávána, je povinen sdělit jednomu z nich, koho ustavuje zodpovědného za vedení a technickou kontrolu průběhu obecně prospěšných prací, a u této osoby se poté soudce kompetentní pro ukládání trestů či probační úředník informují o průběhu výkonu těchto prací. Tato zodpovědná osoba je povinna neprodleně informovat jednoho z nich v případě,

---

⁸² Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 27 a § 27a.

⁸³ Tamtéž. § 27b.

⁸⁴ Tamtéž. § 336 a § 350i.

že odsouzený jakkoliv poruší své pracovní povinnosti, a také o všech dalších událostech kolem odsouzeného na jeho pracovišti.

V případě vzniku nebezpečí pro odsouzeného či někoho jiného nebo v případě závažné chyby, které se odsouzený dopustil, je zodpovědná osoba zmocněna k jeho propuštění z výkonu práce, o čemž musí opět neprodleně informovat soudce kompetentního pro ukládání trestů či probačního úředníka. Ten, v jehož prospěch byla práce vykonávána, o tom vystaví dokument soudci či probačnímu úředníkovi a také odsouzenému.⁸⁵

Ve francouzštině jej označíme termínem *agent de probation*.

2.3.5 Asistent soudce Nejvyššího soudu

Z pověření soudce Nejvyššího soudu činí jeho asistent jednotlivé úkony trestního řízení.⁸⁶ *Code de procédure pénale* ani *Code pénal* se o něm nezmiňují. Mohli bychom jej označit jako „*assistant du juge de la Cour suprême*“.

2.3.6 Tlumočník

a. Označení tlumočnicka v ČR

Tlumočník může být přibrán např. tehdy, využije-li obviněný, který uvede, že neovládá český jazyk, své právo na vedení trestního řízení ve svém mateřském jazyce, nebo je-li neslyšící. Tlumočník zároveň může být zapisovatelem. Výši náhrady a odměny tlumočnicka určuje ten orgán, který jej do řízení přibral, a v řízení před soudem předseda senátu.⁸⁷

Tlumočník nemůže v témže trestním řízení fungovat zároveň jako obhájce či zmocněnec. V případě projednávání utajovaných informací v rámci trestního řízení je tlumočník jedním z těch, kdo musí být předem poučen o práci s takovými informacemi dle zvláštního předpisu. V případech, kdy záleží na doslovném znění výpovědi, je na tlumočnickovi (či zapisovateli), aby danou výpověď uvedl do protokolu v jazyce, ve kterém daná osoba vypovídala.

Podrobněji se úlohou tlumočnicků (a znalců) v rámci trestního řízení zabývá zákon č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících ve znění pozdějších předpisů, dále jen Zákon o znal-

---

⁸⁵ *Code pénal* ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník). art. r131-29 až r131-34.

⁸⁶ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 27c.

⁸⁷ Tamtéž. § 28 a § 29.

cích a tlumočnicích. Věnuje se jejich jmenování, podmínkám výkonu činnosti, jejich odměňování, pozastavení i zániku práva tuto činnost vykonávat a jejich eventuálním správním deliktům.⁸⁸

b. Označení tlumočnicka ve Francii

Code de procédure pénale stanovuje osobě, která nemluví francouzsky, právo na tlumočnicka, osobám hluchým, které neumí ani číst ani psát, pak dokonce povinnost tlumočnické asistence. V kapitole Sazebník poplatků je celý odstavec o vyplácení tlumočnicků (a překladatelů), kteří jsou placeni hodinově a to od chvíle, kdy jsou k dispozici některému z orgánů činných v trestním řízení či jejich pomocníkům.

Tlumočníci, kteří nejsou tzv. *assermenté* (vzati po přísahu), jsou dle článku D49-17 *Code de procédure pénale* povinni přísahat před soudem, že budou soudu pomáhat, a to čestně a svědomitě.

Jiná kapitola *Code de procédure pénale* zase upravuje možnosti výkonu práva v případě asistence tlumočnicka (osoba, proti níž se řízení vede, smí dát najevo své případné pochyby o kvalitě tlumočení apod.).⁸⁹

Code pénal se o tlumočnickovi zmiňuje v sekci O bránění ve výkonu spravedlnosti, v níž mj. uvádí, že jakákoliv hrozba či zastrašování vůči někomu z *magistrats*, porotci či jakékoli jiné osobě zasedající v soudním útvaru, rozhodci, tlumočnickovi, znalci či advokátovi za účelem ovlivnit jeho počínání při výkonu funkce se trestá třemi lety vězení a pokutou 45 000 euro.⁹⁰

V téže sekci *Code pénal* stanovuje, že v případě, kdy se tlumočnick jakýmkoliv způsobem pokusí zkreslit či překroutit podstatu překládaných výroků či dokumentů, bude potrestán pěti lety vězení a pokutou 75 000 euro, případně sedmi lety vězení a pokutou 100 000 euro.

---

⁸⁸ Zákon č. 36 ze dne 6. dubna 1967 o znalcích a tlumočnicích (zákon o znalcích a tlumočnicích).

⁸⁹ *Code de procédure pénale* ze dne 2. března 1959 (trestní řád). art. D594-2.

⁹⁰ *Code pénal* ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník). art. 434-8.

Za svádění tlumočnicka ke křivé výpovědi stanovuje *Code pénal* tři roky vězení a pokutu 45 000 euro.⁹¹

Pro označení tlumočnicka užívají *Code de procédure pénale* i *Code pénal* výrazu „*interprète*“. LARIŠOVÁ nabízí také termín soudní tlumočnick a jeho překlad „*interprète assermenté*“. LE DOCTE přidává pojem „tlumočnick (překladatel) přísěžný“ a jeho francouzskou verzi „*traducteur juré*“.

2.3.7 Znalec

Znalec je do průběhu trestního řízení přibrán v případě, že je v rámci něj třeba odborných znalostí. Vybírá se tak, aby nebyl podjatý, vybírá se ze seznamu znalců či se může jednat o osobu, která má potřebné odborné předpoklady. V případě potřeby objasnění zvláště důležité skutečnosti se přibírají znalci dva. Nepřísluší mu hodnotit důkazy či řešit otázky právní.⁹²

V případech výjimečných a zvláště obtížných může orgán činný v trestním řízení přibrat státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu či specializovanou instituci, aby znalecký posudek přezkoumal.⁹³

Sekce 9 *Code de procédure pénale* pojednává o znaleckém posudku (*expertise*) a v článku 156 stanovuje, že je v případě projednávání odborné otázky možné na žádost státního zastupitelství nebo stran nařídit vypracování znaleckého posudku. Znalec jej poté vypracovává pod dohledem vyšetřujícího soudce (*juge d'instruction*) nebo některého z *magistrats*.

Přijetí jakéhokoliv úplatku znalcem, *magistrat*, porotcem, zapisovatelem a dalšími osobami vyjmenovanými v sekci 2 kapitoly 4 *Code pénal* se trestá desetiletým vězením a pokutou v rozmezí jednoho až dvou milionů euro.⁹⁴

Znalce označuje francouzština výrazem *expert*, případně *expert judiciaire* (soudní znalec).

---

⁹¹ *Code pénal* ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník). art. 434-18 a 434-19.

⁹² Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 105 – § 109.

⁹³ Tamtéž. § 110.

⁹⁴ *Code pénal* ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník). art. 434-9.

2.3.8 Konzultant

Konzultantem je osoba, jejíž odborné pomoci může státní zástupce či policejní orgán využít v závažných a skutkově složitých věcech a která má znalosti ze speciálního oboru. Smí nahlížet do spisu a být přítomen provádění úkonů trestního řízení, nesmí do nich však zasahovat a je povinen zachovávat mlčenlivost. Na jeho případné vyloučení se užijí předpisy o tlumočnících a znalcích.⁹⁵

Rozdíl mezi znalcem a konzultantem spočívá v tom, že znalec je zapsán na oficiálním seznamu soudních znalců a je honorován dle ceníku znalců, zatímco konzultantem může být jakýkoliv pracovník z oboru a má povinnost poskytnout konzultaci před soudem bezplatně.

Francouzský výraz *consultant* pro označení konzultanta nacházíme jen ve slovnících obvyklých, respektive právně nezaměřených, neboť francouzská legislativa funkci konzultanta nezná.

2.3.9 Agent

Agentem je dle Trestního řádu „*příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plnící úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem, vystupující zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti.*“⁹⁶ Policejní orgán je oprávněn použít agenta jen v určitých, přesně vyjmenovaných případech (např. je-li vedeno trestní řízení ve věci zločinu, na nějž zákon stanovuje trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby osm a více let, nebo např. v případě porušení pravidel hospodářské soutěže).

LE DOCTE agenta nazývá i jednatelem a ve francouzštině pro něj nachází ekvivalent *agent*, stejně jako LARIŠOVÁ.

2.3.10 Společenský zástupce

Dle § 12, odst. 6 TR v případě řízení před soudem je stranou, kvůli podstatě jeho funkce v rámci trestního řízení jej ovšem uvádíme mezi osobami pomocnými výkonu spravedlnosti. TR se o něm dále nezmiňuje, nicméně ŠÁMAL ve svém komentáři uvádí, že se jedná o zástupce společností a odborových či jiných organizací, který před soudem tlumočí jejich

---

⁹⁵ Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník (trestní zákoník). § 157.

⁹⁶ Tamtéž. § 158e, odst. 2.

stanovisko, např. při rozhodování o podmíněném propuštění nebo při nabídce společenské záruky k nahrazení vazby. Typicky se staví na stranu obžalovaného k potvrzení jeho výroků.⁹⁷ Společenský zástupce se v praxi v trestním řízení vyskytuje minimálně či spíše vůbec. Ve francouzštině pro něj nacházíme ekvivalent *procureur social*.

2.4 Další účastníci trestního řízení

2.4.1 Poškozený

Je jednou ze stran trestního řízení.⁹⁸ TŘ jej definuje jako toho, „komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil.“⁹⁹

Poškozený má mj. právo být tím, kdo podává trestní oznámení, nahlížet do spisů, účastnit se hlavního líčení, vyjadřovat se k věci a účastnit se sjednávání dohody o vině a trestu. Svých procesních práv se může vzdát.

Poškozený a zúčastněná osoba se dle § 50 TŘ mohou dát zastupovat zmocněncem. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny poškozeného řádně poučit o jeho právech a o možnostech jejich uplatnění.¹⁰⁰

Code pénal nazývá poškozeného „*victime*“ a uvádí o něm například, že aby se na něj aplikovalo francouzské právo, musí být francouzské národnosti, že má právo podat trestní oznámení a zaručuje mu také právo na odškodnění i v případě udělení milosti odsouzenému atd. Jedním z trestů, který může být uložen odsouzenému, je zákaz styku s poškozeným.¹⁰¹

Francouzština má pro poškozeného výrazy „*victime*“, „*sinistré*“, „*personne/partie lésée*“ či jen „*lésé*“. Existuje také výraz *partie civile*, který shledáváme nejvhodnější, ačkoliv jej LE DOCTE překládá jako „strana soukromého žalobce (v trestním řízení)“.

---

⁹⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád, komentář*. Praha: C. H. BECK, 1997.

⁹⁸ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 12.

⁹⁹ Tamtéž. § 43.

¹⁰⁰ Tamtéž. § 43 - § 46.

¹⁰¹ *Code pénal* ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník).

2.4.2 Zmocněnec

a. Označení zmocněnce v ČR

Zmocněncem se může dát zastupovat zúčastněná osoba (zminěna v podkapitole „Strany“) a poškozený. V případě, že se jedná o fyzickou osobu, nesmí být zmocněnec zbaven způsobilosti k právním úkonům a nesmí být v témže hlavním líčení svědkem, znalcem či tlumočnickem. Může se jednat i o osobu právnickou. Ve vyjmenovaných případech má poškozený právo na bezplatnou právní pomoc zmocněnce.¹⁰²

Pokud je poškozených tolik, že by jednotlivé uplatňování jejich práv příliš zpomalilo průběh trestního řízení, může soud rozhodnout, že svá práva mohou uplatňovat pouze prostřednictvím zvoleného **společného zmocněnce**.¹⁰³

b. Označení zmocněnce ve Francii

Ve francouzštině českého zmocněnce můžeme označit výrazem *mandataire*, v konkrétním právním kontextu této práce shledáváme ovšem při vyhledání tohoto pojmu v *Code pénal* (i v *Code de procédure pénale*) problematickým fakt, že podstatné jméno *mandataire* lze ve francouzském právu doplnit různými přídavnými jmény (*mandataire de justice, mandataire social* apod.), z čehož vyplývá, že zmocněnec nemusí být ve francouzském právu pouze zástupcem zúčastněné osoby či poškozeného, může se ale jednat i o zástupce justičního, do jehož pravomocí například spadá dávat souhlas k umístování právnických osob pod dohled justice¹⁰⁴, o zástupce společnosti, o němž se v kapitole 5 „O zásazích do lidské důstojnosti“ v sekci 5 „Doplňující tresty aplikovatelné na právnické osoby“ *Code pénal* hovoří v kontextu, kdy je společnosti uložen zákaz nákupu maximálně na pět let a ta nesmí takto konat ani osobně, ani prostřednictvím společníka či *mandataire social*.¹⁰⁵

Z článku R26 *Code de procédure pénale* vyplývá, že výraz *mandataire* coby zmocněnec či spíše v tomto kontextu „zplnomocněnec“ může být vnímán skutečně obecně jako označení pro někoho, komu dáváme plnou moc k tomu, aby nás zastupoval (v tomto případě advokát). V článku je uvedeno, že žádost o zastavení vyšetřování, zproštění žaloby (propuštění

---

¹⁰² Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 50 - § 51a.

¹⁰³ Tamtéž. § 43 - § 46.

¹⁰⁴ *Code pénal* ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník). art. 131-46.

¹⁰⁵ Tamtéž. 225-19.

na svobodu) či zproštění viny předávané předsedovi odvolacího soudu může být podepsané mj. zmocněncem uvedeným v článku R27. V něm je uvedeno, že během jednání s předsedou odvolacího soudu může např. žadateli (odvolateli) asistovat či jej zastupovat advokát.

Zmocněnce tedy ve francouzštině označujeme termínem *mandataire*.

2.4.3 Svědek

a. Označení svědka v ČR

Povinnost dostavit se a vypovídat o tom, co ví o pachateli, trestném činu nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení, má každý. Odepřít výpověď může svědek jen v případě, že je příbuzným, sourozencem, osvojitelem, osvojencem, manželem, partnerem či druhem obviněného, anebo že by svou výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě či osobě, která je k němu vázána některým z těchto vztahů. Před výslechem je svědek identifikován a poučen o svých právech a povinnostech. Poté je vyslýchán dle poměrně přísně upravených pravidel. V případě vyslýchání osob mladších 18 let může být k výslechu přibrán **Orgán sociálně právní ochrany dětí**.¹⁰⁶

b. Označení svědka ve Francii

V *Code de procédure pénale* nalezneme celou sekci (č. 4) o výsleších svědků. Svědek může být buď povolán dopisem či se dostavit k výpovědi z vlastní vůle. (Dle *Code pénal* může být osoba, která byla povolána jako svědek, v případě, že se nedostaví, odmítne přísahu či nesvědčí bez omluvy nebo odůvodnění vyšetřujícímu soudci či úředníkovi soudní policie potrestána pokutou 3750 euro.¹⁰⁷) Svědci jsou v závislosti na situaci vyslýcháni najednou či zvlášť. Zapisovatel (*greffier*) o výslechu sepisuje protokol (*procès-verbal*), jehož každou stránku musí on i svědek podepsat. Je-li to třeba, stanoví svědkovi vyšetřující soudce tlumočníka.¹⁰⁸

Dle článku 103 skládá svědek přísahu o tom, že bude vypovídat pravdu a nic než pravdu a dále je dle článku 109 povinen přísahat na splnění článku 226-13 a 226-14 *Code pénal*, dle

---

¹⁰⁶ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 97 – § 104.

¹⁰⁷ *Code pénal* ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník). art. 434-15-1.

¹⁰⁸ *Code de procédure pénale* ze dne 2. března 1959 (trestní řád). art. 101 – 113.

nichž by byl po vyjádření jistých informací či tajemství potrestán 1 rokem vězení a pokutou 15 000 euro (článek 226-14 pak upravuje případy, kdy svědek takovou informaci či tajemství prozradit smí).

Dále upravuje *Code de procédure pénale* postavení tzv. **asistovaných svědků** (*témoins assistés*). LARIŠOVÁ popisuje asistovaného svědka jako osobu „*vypovídající v postavení svědka, avšak byla obětí trestného činu označena za jeho pachatele, má některá práva obviněného – např. právo na pomoc advokáta*“.¹⁰⁹ Článek 113-1 říká, že každá osoba, která byla jmenovitě zmíněna v obžalovací řeči a která není zároveň obžalovaným, může být vyslýchána jedině jako asistovaný svědek.¹¹⁰

Ve francouzštině nacházíme pro svědka jednoznačný ekvivalent **témoin**. V případě, že znalec vystupuje v případě jako svědek, můžeme užít výrazu *témoin expert*.

2.4.4 Zákonný zástupce

Z § 8 písm. d odst. 2 TŘ vyplývá, že zákonným zástupcem je osoba zastupující jinou osobu, která je buď mladší 18 let, nebo je zbavena způsobilosti k právním úkonům, respektive k nim má omezenou způsobilost. V případě, že zákonný zástupce nemůže obviněného zastupovat, ustanoví soud či státní zástupce **opatrovníka**.¹¹¹

Z článku 157-1 *Code de procédure pénale* vyplývá, že v rámci francouzského práva nemusíme rozumět zákonným zástupcem jen toho, koho v rámci práva českého. Tento článek totiž stanovuje, že „*pokud je ustanoveným znalcem právníká osoba, její zákonný zástupce předloží ke schválení soudu jméno osoby či osob, které v tomto smyslu a na vlastní jméno vykonají znalecký posudek*.“

Zákonného zástupce označujeme ve francouzštině termínem **représentant légal**, opatrovníka pak termínem *tuteur*.

---

¹⁰⁹ LARIŠOVÁ, Markéta. *Francouzsko-český česko-francouzský právní slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. str. 178.

¹¹⁰ *Code de procédure pénale* ze dne 2. března 1959 (trestní řád). art. 113-1.

¹¹¹ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 34.

2.4.5 Osoba blízká¹¹²

Osobu blízkou TŘ několikrát zmiňuje (např. § 88b stanovuje mj. za jakých podmínek může být obžalovanému udělen zákaz stýkat se s osobami jemu blízkými), konkrétně však tento pojem nedefinuje, proto pro takovou definici sáhneme opět do Trestního zákoníku, jehož § 125 stanovuje, kdo se rozumí osobou blízkou. Jedná se o příbuzného v pokolení přímém, osvojitele, osvojence, sourozence, manžela a partnera. Za osobu blízkou lze považovat i jinou osobu v rodinném nebo obdobném poměru, a to v případě, že by „*újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.*“

Osobu blízkou označujeme ve francouzštině dle LARIŠOVÉ termínem *personne proche*, *Code de procédure pénale* ani *Code pénal* tento termín ovšem neznají.

2.4.6 Podatel a oznamovatel

Podatel je ten, kdo učiní podání (písemně, ústně, elektronicky,...), v němž musí být definováno, kterému orgánu činnému v trestním řízení je určeno a čeho se týká, a musí být podáno s potřebným počtem stejnopisů. Oznamovatel je ten, kdo ústně učiní trestní oznámení s tím, že rozsah požadovaných informací záleží mj. na tom, je-li zároveň i poškozeným či jeho zmocněncem.¹¹³

Pro výraz podatel nenalzáme ve slovnících žádný výraz. Podat žalobu (nebo trestní oznámení) se dá vyjádřit slovy *déposer une plainte*, případně *porter plainte*. Podstatné jméno *dépositaire* se ovšem do češtiny překládá jako depozitář, případně uschovatel, důvěrník, opatrovník. Dal by se tedy snad užít výraz *porteur de plainte* ve smyslu doručitel či nositel žaloby. Oznamovatele označuje LE DOCTE výrazem *annonceur*, *Code de procédure pénale* ani *Code pénal* jej ovšem neznají.

---

¹¹² Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník (trestní zákoník). § 125.

¹¹³ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). § 59.

3 Dvojazyčný glosář

Výstupem této bakalářské práce je česko-francouzský glosář nalezených či vytvořených (autorkou přeložených) označení účastníků trestního řízení. V prvním sloupci nalezneme zmíněná označení v českém jazyce, ve druhém až čtvrtém sloupci pak překladové možnosti dle slovníků LARIŠOVÉ, LE DOCTEHO a TOMAŠČÍNOVÉ. V posledním sloupci je definitivně vybraný překlad daného označení. Buď je vybraný z některého slovníku, anebo, chybí-li v nich, je vytvořen autorkou. Co se rozdělení na řádky týče, jsou výrazy seřazeny ve skupinách dle podkapitol, k nimž patří (začátek skupiny vyznačen modrou barvou).

ČJ	Larišová	Le Docte	Tomaščinová	FJ
osoba, proti níž se (trestní) řízení vede	-	-	-	<i>la personne poursuivie (pénalément)</i>
osoba podezřelá/podezřelý	<i>suspect, -e m. f.</i>	-	-	<i>suspect</i>
osoba zadržena/zadržený	-	<i>détenu m.</i>	-	<i>détenu</i>
obviněný	<i>inculpé, -é adj., dnes ve Fr. la personne f. mise en examen / le mis m. en examen</i>	<i>inculpé(e) m. et f. (personne soupçonnée d'une infraction et contre laquelle une instruction préparatoire est ouverte)</i>	<i>la personne mise en examen</i>	<i>mis en examen</i>
spoluobviněný	-	<i>coaccusé m</i>	-	<i>coinculpé</i>
obžalovaný	<i>accusé, -e (devant la Cour d'Assises), prévenu, -e (devant le Tribunal correctionnel ou devant le Tribunal de police)</i>	<i>prévenu m et a. (personne appelée à répondre d'une infraction devant la cour); accusé(e) m. et f. (personne reconnue coupable d'un crime et renvoyée devant la Cour d'assises)</i>	-	<i>accusé, prévenu</i>
spoluobžalovaný	<i>coprévenu m., coaccusé m.</i>	<i>coprévenu(e) m. et f.</i>	-	<i>coaccusé, coprévenu</i>
odsouzený	<i>condamné, -e adj.</i>	<i>condamné(e) m. et f.</i>	-	<i>condamné</i>

pachatel	<i>auteur, m. (de l'infraction à la loi)</i>	-	<i>auteur (m)</i>	<i>auteur</i>
spolupachatel	<i>coauteur, m.</i>	<i>coauteur m., complice m.</i>	<i>coauteur (m)</i>	<i>coauteur</i>
odvolatel	<i>appellant, -e (devant une cour d'appel)</i>	<i>appellant m.</i>	<i>appellant (m)</i>	<i>appellant</i>
státní zástupce	<i>procureur m. de la République (TGI), procureur m. général et avocat général (Cour d'appel, Cour de cassation, Cour des comptes), premier avocat m. général (Cour de cassation), substitut m. général</i>	<i>(Belg.) procureur du Roi; (Fr.) procureur de la République; (Lux.) procureur d'Etat</i>	<i>procureur</i>	<i>magistrat du parquet</i>
okresní státní zástupce	-	-	-	<i>procureur de district</i>
obvodní státní zástupce	-	-	-	<i>procureur d'arrondissement</i>
městský státní zástupce	-	-	-	<i>procureur municipal</i>
nejvyšší státní zástupce	-	<i>(Belg. + Lux. + Fr.) procureur général</i>	-	<i>procureur général</i>
asistent státního zástupce	-	-	-	<i>assistant du procureur</i>
zástupce státního zástupce	<i>zástupce procureur de la République</i>	-	-	<i>procureur adjoint, substitut</i>
právní čekatel	-	<i>stagiaire m. et f.</i>	<i>auditeur (m) de la justice</i>	<i>procureur-stagiaire</i>
zúčastněná osoba	-	-	<i>intéressé (m)</i>	<i>l'intéressé</i>
soudce	<i>magistrat m. (du siège), juge m. (u soudů 1. stupně), conseiller m. (u odvolacích soudů a Kasačního soudu)</i>	<i>juge m., magistrat m., (J)¹¹⁴ magistrat assis</i>	<i>magistrat du siège</i>	<i>magistrat du siège, juge</i>

¹¹⁴ J – justice, langue de palais – soudní jazyk

senát (trestní)	<i>chambre f.</i>	<i>chambre (criminelle)</i>	-	chambre
předseda senátu	-	-	-	juge président
přisedící	<i>assesseur m.</i>	<i>assesseur m.</i>	<i>assesseur (m)</i>	assesseur
porotce	-	<i>juré m.</i>	<i>juré (m)</i>	juré
samosoudce	<i>juge unique</i>	<i>juge unique</i>	<i>juge (m) unique</i>	juge unique
neprofesionální (laický) soudce	-	<i>juge non-professionnel, laïque, profane</i>	-	juge non professionnel
soudce obchodního soudu	<i>juge du tribunal de commerce, ve Fr. též juge consulaire</i>	<i>juge consulaire</i>	<i>juge (m) consulaire</i>	juge consulaire
nejnižší soudce	-	-	<i>juge (m) de proximité</i>	juge de proximité
soudce pro mladistvé	<i>juge des enfants</i>	<i>juge de l'enfance, des enfants</i>	<i>juge (m) des enfants</i>	juge des enfants
vyšetřující soudce	<i>juge d'instruction, magistrat instructeur, dř. magistrat informateur</i>	<i>juge d'instruction f.</i>	<i>juge (m) d'instruction</i>	juge d'instruction
vazební soudce	<i>juge des libertés et de la détention</i>	-	<i>juge (m) des libertés et de la détention</i>	juge des libertés et de la détention
soudce kompetentní pro ukládání trestů	<i>juge de l'application des peines</i>	-	<i>juge (m) de l'application des peines</i>	juge de l'application des peines
soudce rodinných sporů	<i>juge aux affaires familiales</i>	-	<i>juge (m) aux affaires familiales</i>	juge aux affaires familiales
poručenský soudce	<i>juge des tutelles</i>	<i>juge tuteur</i>	<i>juge (m) des tutelles</i>	juge des tutelles
výkonný soudce	<i>juge de l'exécution</i>	-	<i>juge (m) de l'exécution</i>	juge de l'exécution
odvolací soudce	-	<i>juge d'appel</i>	-	juge d'appel
soudce ve zkráceném řízení	<i>juge des référés</i>	<i>juge des référés</i>	<i>juge (m) des référés</i>	juge des référés
smírčí soudce	<i>juge de paix</i>	<i>juge de paix f.</i>	-	juge de paix
živnostenský soudce	-	<i>juge social</i>	-	juge social
administrativní soudce	-	-	-	juge administratif
stupně administrativních soudců	-	-	-	conseiller - premier conseiller - président

soudce pracovního smírčího soudu	-	-	<i>conseiller (m) prud'hommal</i>	<i>conseiller prud'hommal</i>
vrchní (plní) soudce	-	<i>grand prévôt</i>	-	<i>grand prévôt</i>
policejní orgán	<i>autorité f. policière / de police</i>	-	-	<i>autorité policière</i>
kriminální policie	<i>police judiciaire</i>	<i>police judiciaire</i>	<i>police de l'audience</i>	<i>police judiciaire</i>
obhájce	<i>défenseur m.</i>	<i>défenseur m.</i>	-	<i>défenseur</i>
advokát	<i>avocat m., avoué (près la Cour d'appel) m.</i>	<i>avocat m.</i>	<i>avocat (m)</i>	<i>avocat</i>
evropský advokát	-	-	-	<i>avocat européen</i>
advokát z moci úřední (ex offi)	<i>avocat (commis) d'office, avocat commis, avocat désigné</i>	-	-	<i>avocat d'office</i>
právní poradce	-	<i>avocat conseil</i>	-	<i>avocat conseil</i>
koncipient	<i>avocat-stagiaire m.</i>	<i>clerc</i>	-	<i>avocat-stagiaire</i>
zapisovatel	<i>greffier, -ère</i>	-	<i>greffier</i>	<i>secrétaire-greffier</i>
vedoucí soudní kanceláře	<i>greffier en chef</i>	-	-	<i>greffier en chef</i>
vyšší soudní úředník	-	-	-	<i>greffier en chef</i>
probační úředník	<i>agent m. de probation</i>	-	-	<i>agent de probation</i>
asistent soudce Nejvyššího soudu	-	-	-	<i>assistant du juge de la Cour suprême</i>
tlumočník	<i>interprète m.</i>	-	-	<i>interprète</i>
přísežný tlumočník	<i>interprète assermenté, -e</i>	<i>traducteur juré</i>	-	<i>interprète assermenté</i>
(soudní) znalec	<i>expert m.</i>	<i>expert m. (judiciaire)</i>	<i>expert (m)</i>	<i>expert (judiciaire)</i>
konzultant	-	-	-	<i>consultant</i>
agent	<i>agent m.</i>	<i>agent m.</i>	-	<i>agent</i>
společenský zástupce	-	-	-	<i>procureur social</i>
poškozený	<i>victime m., sinistré m., personne f. lésée, lésé m., lésée f.</i>	<i>sinistré(e) m., f. et a., lésé a.</i>	-	<i>partie civile</i>

zmocněnec	<i>mandataire m.</i>	<i>mandataire m.</i>	-	<i>mandataire</i>
společný zmocněnec	-	-	-	<i>mandataire en commun</i>
soudní zmocněnec	-	-	-	<i>mandataire de justice</i>
zmocněnec společnosti (firmy)	-	-	-	<i>mandataire social</i>
svědek	<i>témoin m.</i>	<i>témoin m.</i>	<i>témoin (m)</i>	<i>témoin</i>
orgán sociálně-právní ochrany dětí	-	-	-	<i>organe de la protection sociale-légale des enfants</i>
asistovaný svědek	<i>témoin assisté</i>	-	-	<i>témoin assisté</i>
svědek znalec	-	<i>témoin expert</i>	-	<i>témoin expert</i>
zákonný zástupce	<i>représentant m. légal</i>	<i>représentant légal</i>	<i>représentant (m) légal</i>	<i>représentant légal</i>
opatrovník	-	<i>tuteur m., tutrice f.</i>	<i>administrateur (m) ad hoc, administrateur (m) légal, curateur, tuteur</i>	<i>tuteur</i>
osoba blízká	<i>la (personne) proche</i>	-	-	<i>personne proche</i>
podatel	-	-	-	<i>porteur de plainte</i>
oznamovatel	-	<i>annonceur</i>	-	<i>annonceur</i>

Závěr

Primárním cílem této bakalářské práce bylo nalézt označení všech účastníků trestněprávního procesu České republiky a jejich francouzské ekvivalenty, sekundárním potom rozbor teorie odborného textu a právního překladu. Práce začíná naplňováním cíle sekundárního, neboť cíl primární, praktický, potřeboval navazovat na tuto teorii.

Důležitými zásadami pro zpracovávání odborných textů vyplývajícími z první kapitoly této práce jsou např.: zásada psát v návaznosti na starší poznatky a nevysvětlovat veškeré, v tématu vzdělanému čtenáři zřejmé, jednotlivosti; užívat *plural modestiae*; nekrátit zbytečně některá dlouhá souvětí, pokud by to bylo na úkor hierarchie myšlenek a vztahů mezi nimi. Časté užívání termínů či prvků horizontální a vertikální kompozice je zřejmé.

Ačkoliv jsme se ve stěžejní části práce věnovali především překladu jedno či dvouslovných termínů, pracovali jsme zejména ve druhé kapitole hojně s francouzsky psanými zdroji (Tomaščinová, *Code de procédure pénale* apod.), jejichž texty jsme do této česky psané práce potřebovali nějakým způsobem interpretovat. Studia teorie překladatelských postupů jsme tedy zajisté výrazně využili i v tomto směru.

Primární cíl práce byl tedy naplněn v její centrální části, kterou je druhá kapitola o označení účastníků trestního řízení. Jakým způsobem jsme při jejím zpracování postupovali, je již podrobně rozebráno v její úvodní části.

Na tomto místě je ovšem nutno konstatovat částečné naplnění v úvodu nabídnuté hypotézy, která předpokládala, že nalézt k českým označením účastníků trestního řízení francouzské ekvivalenty nebude ve všech případech možné. V průběhu psaní této práce jsme skutečně zjistili, že některá označení českých účastníků trestního řízení nemají svůj francouzský ekvivalent, a to z toho důvodu, že francouzská legislativa tyto účastníky nezná. Jedná se např. o okresního, obvodního či městského státního zástupce, vyššího soudního úředníka, asistenta soudce Nejvyššího soudu, konzultanta či podatele. Existuje ale mnohem více výrazů označujících francouzské účastníky trestního řízení, kteří nemají své ekvivalenty v češtině (respektive v české legislativě). Je např. velmi složité vyrovnat se s překladem nejružnějších druhů státních zástupců a soudců, které česká legislativa nezná. Kupříkladu výrazy *procureur de la République* i *procureur général* vyjádří čeština termínem státní zá-

stupce, ve Francii ovšem označují státní zástupce působící u soudů jiných instancí. Dalšími příklady jsou termíny *juge de proximité*, *juge de l'application des peines* nebo *juge de l'exécution*, pro které jsme se pokusili nalézt co nejužitečnější a nejkratší termíny. Je ovšem zřejmé, že např. výraz „nejnižší soudce“ může znít zavádějícím nebo příznakovým způsobem.

Za částečně naplněnou tedy hypotézu označujeme proto, že zmíněná označení nalézt lze (např. Tomaščinová se o to ve většině případů velmi efektivně snaží), jsou ovšem ve většině případů zdoluhavá a neobejdou se často bez zapojení popisů příslušnosti k různým soudům, do různých oblastí práva, uvádění jiných možných významů téhož slova dle kontextu apod.

Zprvu se zdálo, že sepsání závěrečného glosáře bude jen vložím nalezených termínů do tabulky, i při tom ale bylo možné narazit na různá úskalí. Šlo o systém rozdělení glosáře (jak sloupců, tak řádků), o to, které pojmy do něj zařadit, jakým systémem je vyznačit a dle čeho atp.

Posledním problémem bylo samotné vyhledání ve vybraných slovnících, kdy se jako nejfunkčnější projevil Francouzsko-český česko-francouzský právní slovník Larišové. Neobsahoval ovšem všechny hledané výrazy a nadto bylo pochopitelně třeba určitého srovnání. Le Docteho slovník je ovšem řazen jen česko-francouzsky (pomineme-li ostatní jazyky), proto bylo nutné užívat při vyhledávání francouzských pojmů rejstříku. Nejhůře se pojmy vyhledávaly v učebnici Tomaščinové, která nám ale na druhou stranu byla cenným zdrojem pro vyhledávání informací o účastnících (proto ji také v seznamu zdrojů uvádíme dvakrát, pod literaturou i pod slovníky). Termíny totiž uvádí na začátku kapitol a místy i v textu, jsou seřazené abecedně podle své francouzské verze a navíc se často opakují.

Toto téma by bylo jistě možné dále rozpracovat, především o označení účastníků civilního a správního procesu. Nejen stěžejní kapitola má ovšem potenciál rozšíření. Teoretická část této bakalářské práce byla několikrát zkracována a její jednotlivé body (především teorii překladatelských postupů) by bylo bezpochyby možné ještě doplnit.

Résumé

Cette thèse disserte après plusieurs modifications du thème de « la désignation des participants de la procédure pénale en Tchèque et en Français ». Son véritable titre reste « La désignation des participants de la procédure judiciaire en langue Tchèque et Française. Une analyse terminologique comparative. ». Nous avons tout d'abord pensé qu'il est possible de traiter les désignations de tous les participants de tous les types de procès judiciaires. Néanmoins une thèse a sa certaine étendue déterminée et c'est pourquoi nous n'avons choisi de ne traiter uniquement que du sujet des participants de la procédure pénale.

Étant donné que le système judiciaire Français est plus segmenté et donc différent que son homologue Tchèque, j'ai posé dans l'introduction de cette thèse la question « Est-il vraiment possible de trouver des équivalents Français de toutes les désignations des participants Tchèques ? ». Pour être capable de répondre à cette question, j'ai essayé à trouver lesdites désignations en rédigeant cette thèse. Elle est divisé en trois chapitres.

Le premier chapitre est théorique et traite du style professionnel, de la langue juridique et de la traduction, le deuxième chapitre est théorique-pratique traitant des participants de la procédure pénale Tchèque et Française et de leurs désignations. Le troisième chapitre est seulement pratique car il résume les désignations trouvées dans un glossaire.

Cette thèse traite donc du style professionnel dans la première partie de son premier chapitre. Pour pouvoir le dûment décrire nous avons divisé ladite partie en quatre sections: la division, les signes, la forme et la fonction. Nous avons utilisé deux sources en travaillant sur cette partie et nous avons appliqué les règles du style professionnel y mentionnés à travers la thèse entière.

La deuxième partie du premier chapitre traite de la langue juridique. Elle la traite notamment du point de vue de ses particularités qui sont classées en trois groupes: lexicologiques, grammaticales et stylistiques. Les deux parties qui suivent et qui mentionnent la traduction de la langue juridique et les procédés de la traduction font suite aux acquises de la deuxième partie. En parlant des procédés de la traduction nous avons

choisir le groupement de l'école Franco-Canadienne de Vinay et Darbelnet qui divise les procédés en quatre groupes : la transposition, la modulation, l'emprunt et le calque.

C'est le deuxième chapitre qui est le plus étendu de la thèse toute entière. Il traite des participants de la procédure pénale, notamment de leur désignation. Ce chapitre est divisé en quatre parties dont chacune commence avec une description du participant du point de vue de la législation Tchèque (la source la plus utilisée était le Code de procédure pénale Tchèque – Trestní řád), elle continue avec la même description du point de vue Français (nous avons consulté le Code de procédure pénale Français et le Code pénal Français) et elle est conclue par une section dans le cadre de laquelle nous cherchons des équivalents Français pour les désignations Tchèques et inversement (au moyen des dictionnaires par Larišová, Le Docte et Tomaščinová).

Les quatre parties de la deuxième chapitre sont les suivants : les parties, les autres organes actifs pendant la procédure pénale, les auxiliaires de justice, les autres participants de la procédure pénale.

En ce qui concerne les parties de la procédure pénale, la législation Tchèque en compte quatre : la personne poursuivie pénalement, l'appelant, le procureur et l'intéressé. La désignation de la personne poursuivie pénalement varie selon les nombreux facteurs (en République Tchèque elle change avec les différents stades de la procédure, en France elle dépend de l'infraction commise) et il n'est possible de comprendre qu'un seul point de vue de l'appelant parmi ces désignations. Le terme « procureur » est également compris différemment dans les deux législations car en République Tchèque nous n'avons qu'un seul procureur mais en France il y en a plusieurs et ils se distinguent d'après leur appartenance aux tribunaux ou cours.

La diversification des deux systèmes est probablement la plus marquante parmi les juges. Nous avons compté vingt-trois expressions différentes avec lesquelles il est possible de marquer un juge en Français et seulement cinq en Tchèque. L'auteur de cette thèse croit que cette diversification est causé par le fait qu'on peut compter dix-neuf types des juridictions en France et seulement neuf en République Tchèque. Le troisième organe actif pendant la procédure pénale est d'après la législation Tchèque l'autorité policière.

On compte parmi les auxiliaires de la justice le défenseur, le greffier, le greffier en chef, l'agent de probation, l'assistant du juge de la Cour suprême, l'interprète, l'expert, le consultant et l'agent. Cette partie du deuxième chapitre était un peu difficile à rédiger du fait qu'il y a des auxiliaires de la justice Tchèque qui n'existent pas en France ou qui exercent leur profession différemment.

En ce qui concerne les autres participants de la procédure pénale, il s'agit du victime, du mandataire, du témoin, du représentant légal, de personne proche, du « porteur de plainte » et de l'annonceur. Il faut mentionner que le terme « porteur de plainte » n'existe pas en Français. C'est une invention de l'auteur qui a essayé de dénommer par ladite désignation la personne qui porte plainte.

La deuxième chapitre a conditionné la formation du glossaire Tchéco-Français et Franco-Tchèque qui conclut le corps de la thèse. Nous n'y avons pas seulement regroupé les désignations des participants de la procédure pénale mentionnées ci-dessus mais également toutes les désignations des dits participants qui auraient un rapport avec elles.

Le glossaire est divisé en cinq colonnes : la langue Tchèque, le terme trouvé dans le dictionnaire de Larišová, le terme trouvé dans le dictionnaire de Le Docte, le terme trouvé dans le dictionnaire de Tomaščinová et la langue Française. Il y a également une certaine distinction graphique à trouver dans le glossaire. Nous avons mis en bleu toutes les lignes qui indiquent les désignations des participants principaux pour bien séparer les secteurs. Au cas où nous n'avons pas trouvé la traduction, nous avons mis un tiret dans la case respective.

Comme nous avons soit trouvé soit inventé les équivalents avec lesquels il est possible de désigner tous les participants de la procédure pénale Tchèque, nous pouvons constater que l'objectif de cette thèse a été rempli.

Seznam použité literatury a zdrojů

literatura

MAŠKOVÁ, Drahuse. *Český jazyk-přehled středoškolského učiva*. Třebíč: Petra Valentová, 2006. ISBN 80-902571-5-1.

ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2003. ISBN 80-7201-427-7.

PETRŮ, Ivo. *Několik poznámek k překladu francouzského právního textu*. In VALCEROVÁ, Anna. *Vztahy a súvislosti v odborném preklade*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-8068-580-5.

ŠABRŠULA, Jan. *Teorie a praxe překladu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-372-6.

JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3.

TOMAŠČÍNOVÁ, Jana. *Úvod do právnícké francouzštiny*. 1. díl. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. ISBN 978-80-87146-44-6.

TOMAŠČÍNOVÁ, Jana. *Úvod do právnícké francouzštiny*. 2. díl. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. ISBN 978-80-87146-44-6.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád, komentář*. Praha: C. H. BECK, 1997. ISBN 80-7179-161-X.

legislativa

Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník (trestní zákoník).

Zákon č. 6 ze dne 30. listopadu 2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

Zákon č. 85 ze dne 13. března 1996 o advokacii.

Zákon č. 283 ze dne 9. listopadu 1993 o státním zastupitelství.

Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii české republiky (zákon o policii ČR).

Zákon č. 36 ze dne 6. dubna 1967 o znalcích a tlumočnících (zákon o znalcích a tlumočnících).

Code pénal ze dne 1. března 1994 (trestní zákoník).

Code de procédure pénale ze dne 2. března 1959 (trestní řád).

slovníky

LARIŠOVÁ, Markéta. Francouzsko-český česko-francouzský právní slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-111-3.

LE DOCTE, E. *Čtyřjazyčný právní slovník*. Praha:CODEX, 1997. ISBN 80-85963-09-4.

TOMAŠČÍNOVÁ, Jana. *Úvod do právní francouzštiny*. 1. díl. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. ISBN 978-80-87146-44-6.

TOMAŠČÍNOVÁ, Jana. *Úvod do právní francouzštiny*. 2. díl. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. ISBN 978-80-87146-44-6.

internetové zdroje

BOROVÍČKA, Lukáš. *Státní zástupce a policejní orgán v přípravném řízení trestním*[online]. Právnická fakulta UK – katedra trestního práva, 23. 9. 2011 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/80036/>. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

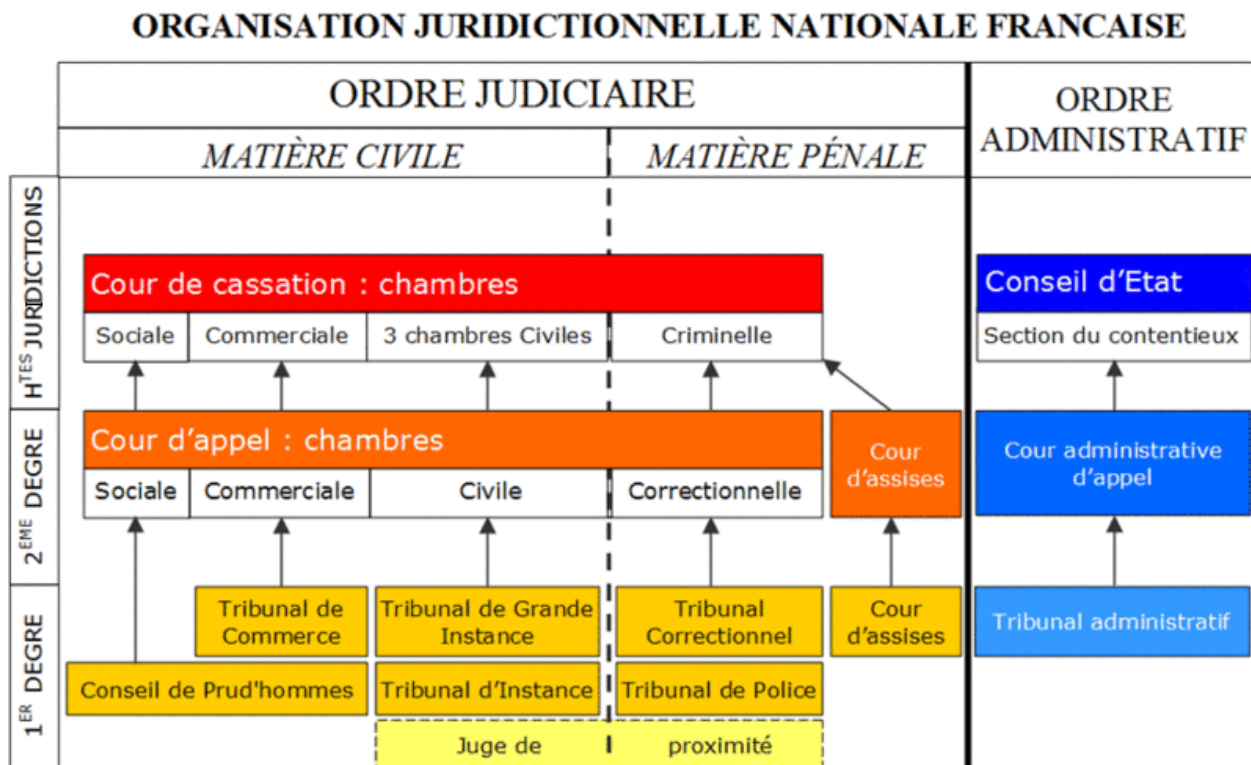
zdroje příloh

[Http://justice.gouv.fr/](http://justice.gouv.fr/). *Http://justice.gouv.fr/*. [online]. Dostupné z: <http://www.justice.gouv.fr/organisation-de-la-justice-10031/lordre-judiciaire-10033/>

<Http://ec.europa.eu/>. *Http://ec.europa.eu*. [online]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/org_justice_cze_cs.pdf

Seznam příloh

příloha č. 1: Francouzský systém soudů

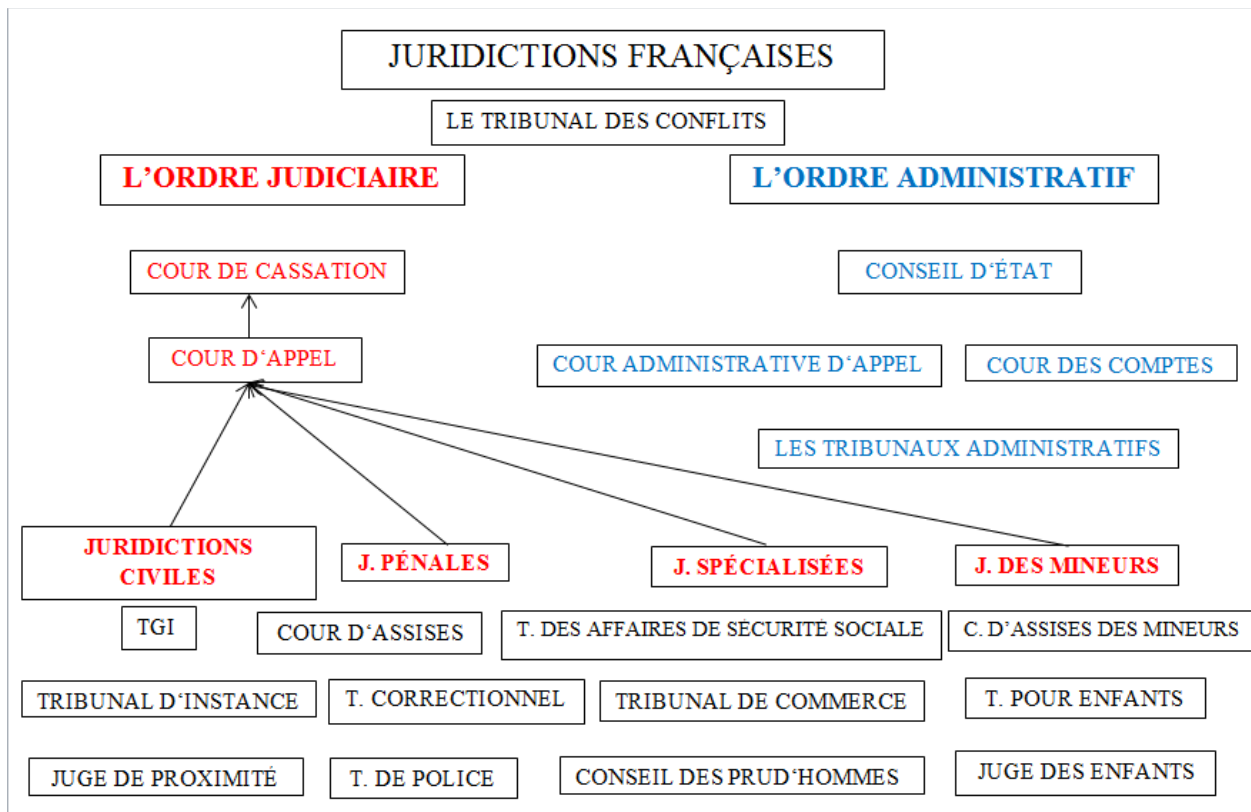

zdroj: [Http://justice.gouv.fr/](http://justice.gouv.fr/). [Http://justice.gouv.fr/](http://justice.gouv.fr/). [online]. Dostupné z:

<http://www.justice.gouv.fr/organisation-de-la-justice-10031/lordre-judiciaire-10033/>

Vzhledem k tomu, že v této práci zmiňujeme mj. i *Cour des comptes*, který v tomto oficiálním schématu z internetových stránek *justice.gouv.fr* nefiguruje, přikládáme ještě přílohu č. 2, která mj. znázorňuje zařazení tohoto soudu mezi *juridictions de l'ordre administratif*.

příloha č. 2: Francouzský systém soudů-doplněný

příloha č. 3: Český systém soudů

Systém soudů v České republice
(čtyřstupeňový systém soudnictví; dvoustupňové řízení)

4. stupeň

Nejvyšší soud České republiky					
Předseda Nejvyššího soudu ČR, místopředsedové, soudci; disciplinární soud					
Trestněprávní kolegium		Občanskoprávní kolegium		Obchodněprávní kolegium	
senát 3 soudci	velký senát 9 soudců	senát 3 soudci	velký senát 9 soudců	senát 3 soudci	velký senát 9 soudců
mimořádné opravné prostředky; stížnosti pro porušení zákona; uznání a výkon cizích rozhodnutí	případy postoupené tříčlenným senátem trestněprávního kolegia	mimořádné opravné prostředky; uznání a výkon cizích rozhodnutí	případy postoupené tříčlenným senátem občanskoprávního kolegia	mimořádné opravné prostředky; uznání a výkon cizích rozhodnutí	případy postoupené tříčlenným senátem obchodněprávního kolegia

Nejvyšší správní soud České republiky				
Předseda Nejvyššího správního soudu ČR, místopředseda, soudci				
senát			rozšířený senát	
7 soudců	5 soudců	3 soudci	7 soudců	9 soudců
řízení ve věcech volebních, ve věcech politických stran a hnutí; řízení o kompetenčních žalobách	kašační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany	ostatní případy	případy postoupené tříčlenným senátem	ostatní případy

3. stupeň

Vrchní soud (2)	
(se sídlem v Praze s působností pro Čechy, se sídlem v Olomouci s působností na Moravě)	
Předseda Vrchního soudu, místopředsedové soudci; kárný senát	
ostatní případy (civilní, trestní)	řízení v druhém stupni
senát složený ze 3 soudců	senát složený ze 3 soudců

2. stupeň

Krajské soudy (8)		
Městský soud v Praze		
Předseda krajského soudu, místopředsedové soudci; přísedící		
Řízení v druhém stupni		Řízení v prvním stupni
senát složený ze 3 soudců	trestní věci senát složený z jednoho soudce a dvou přísedících	civilní věci samosoudce

1. stupeň

Okresní soudy (75); Obvodní soudy v Praze (10)	
Městský soud v Brně	
Předseda okresního soudu, místopředsedové soudci, přísedící	
Řízení v prvním stupni (civilní, trestní)	
senát složený z jednoho soudce a dvou přísedících (pouze trestní řízení)	samosoudce (civilní nebo trestní řízení)

Ústavní soud České republiky stojí mimo soustavu obecných soudů. V čele ÚS ČR je předseda a dva místopředsedové; soud tvoří 12 ústavních soudců. Soud může podle povahy věci rozhodovat v plénu nebo v jednom ze čtyř senátů složeného ze tří ústavních soudců.

zdroj: [Http://ec.europa.eu/](http://ec.europa.eu/). [Http://ec.europa.eu](http://ec.europa.eu). [online]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/org_justice_cze_cs.pdf